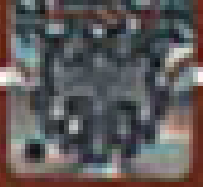

تحفة السفرة

TUHFE'TÜS SEFERE

(Bir Hediye)

Tercüme:
Abdülkadir Akçiçek

KİTSAN

TUHFE'TÜS SEFERE

(Bir Hediye)

ŞEYH-Ü EKBER
MUHYİDDİN ARABÎ

Tercüme
Abdülkadir AKÇİÇEK

— «Dileğimiz o ki; Bu yoldan bize Cennet ve visaller yolu açılmış olsun!. Bir dereceye kadar, bu açılma, bizim gayretimize bağlıdır. Amma.. Amma.. Her hal ü kârda ALLAH'ın rızası şarttır...»

ŞEYHÜL EKBER MUHİDDİN-İ ARABÎ

Manâ yönünden çok sırlarla dolu olan yukarda ki sözlerle bu kıymetli eseri derûnundan dere eden Muhiddini Arabî (k.s.) hazretlerinden ve eseri tercüme ederek bu alanda hizmet eden Merhum Abdülkadlr Akçicek beyden ALLAH razı olsun. Onlara, bu sahada hizmet edenlere, okurlarımıza ve okurlarımızdan ahrete intikal edenlere indinden rahmet eylesin. El Fatiha.

Nâşir

Remzi GÖKNAR

— Söylediğim her şeyi, bana Tanrı haber verdi... O, bana imlâ ediyor ve ben kendi elimle yazıyordum...

— Allah'ın zatı konuunda, sakın tefekkür etmeyin. Çünkü bu, bize Din'imizce emr edilmiştir...

— Benim lisânım, Hakk'ın lisânıdır, sözüm O'nun sözüdür...

— Şerîatın İlâhına kulluk et, Aklın ilâhına değil...

— Benim mezhebim, Hâşîmi Arap Peygamberi Hazreti Muhammedin şeriatıdır.

— Ey, benim sözümü levm edenler..

İnsanlar benim sözümü inkâr ettiler ve bana çok şenî davrandılar..

Onlar benim sözüme kâfirlik isnâd ediyorlar...

İşte benim halime muhalif olanlar dahi zındık'tır..

— Ben, ne peygamber ne de Tanrı elçisiyim...

Biliniz ki ben, Rabbimin izniyle size nasihat ediciyim..

— Allah'ın kulları arasında ben, bir mukaddes ruhum. Tıbkı gecelerin ruhunun, Kadir gecesi olması gibi..

— Ben, Hatm'ül - evliyaMuhammed İbn'ül-arabîyim.

Şeyh'ül EKBER

MUHİDDİNİ-İ İBN'ÜL ARABÎ

Bu eser sunulan durumu ile tercümesi, tertibi Merhum Abdülkadir Akçiçek tarafından yapılmıştır. Bu şekli ile tamamen veya kısmen izinsiz alınıp bir başka yerde yayınlanamaz. Eserin ticari hakkı Merhum Abdülkadir Akçiçek beyin varisleri tarafından KİTSAN KİTAP firmasına verilmiştir. Fikir ve Sanat eserleri Kanunu geregince ilgililere duyrulur.

1/05/1998

TUHFETÜS SEFERE
BİR HEDİYE

ÖNSÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Sizlere, KİTSAN YAYINLARI serisinde yeni bir eser sunuyoruz.

Bu eser, ŞEYH'ÜL EKBER MUHYİDDİN-İ ARABİ Hazretlerinindir.

Ve...

Diğer eserlerine benzemeyen bir havası vardır...

Diğerlerinde olmayan mevzular, derinlemesine işlenmiştir...

Görünürde küçük, lâkin taşıdığı mana itibarı ile büyük...

İçi cevherlerle dolu, küçük bir hazine...

Değerine paha biçilemeyecek kadar kıymetli...

Cirmi küçük, amma değerde misali, ALTIN dır...

Alırken, bir altın gibi alacaksınız...

Okurken... cevher hazinesine dalmışçasına sevineceksiniz...

Üzerinizde taşırken, manevî bir hazineye sahib olduğunuza inanacaksınız...

BU ESERİN ASLI

Birçok eserde olduğu gibi, yazarından çıktığı gibi kalan bir nüshasını bulmak, bu eser için de, bize nasib olmadı...

Ancak, elimize, bir matbu nüsha geçmiştir... Haliyle bu nüsha, yazılışından asırlar sonra tab edilen bir nüshadır.

Bir tane de, bu matbu nüshanın basımından bir kaç yıl sonra yapılan bir tercüme bulduk.. Bu da, o zaman ki edebiyata göre yazılmıştır ki, Arapçasını anlamaktan daha zordur... Hele bugünkü nesil için, hiç de istifade edilecek gibi değil...

Tercümemize esas aldığımız basılı nüshanın kapağında şu not yazılıdır.

- Maarif Nezaret-i Celilesinden ita buyurulan 17 Şevval, sene 1300 tarih ve 463 numaralı ruhsatname-i resmiye ile mekteb-i sanayi-i şahane matbaasında tab olunmuştur.

Yukarıdaki notta belirtilen tarihi, baskı tarihi olarak kabul edersek, Milâdî 1882 yılında basılmış oldğu anlaşılır...

Yani, bundan seksen dokuz sene evvel...

Ancak, MUHİDDİN-İ ARABÎ Hazretlerinin bu eseri yazdığı tarih, eserde görülmemektedir...

Matbu olarak tedarik ettiğimiz, tercüme edilen nüshaya gelince... bunun da kim tarafından tercüme edildiğini kesin tesbit edemedik...

Bazı isimler söylenmekte ise de, mütercimin aziz hatırasına binaen biz de gizli kalmasına uyduk...

Bu tercümenin kapağında şöyle bir not vardır:

- Maarif Nezaret-i Celilesinin fi 2 Rebiülevvel 1303 ve fi 26 Kânun-u evvel 1301 tarih ve 917 numaralı ruhsatname mucibince, Tekyeci Hanında, İzzet Bey'in matbaasında tab olunmuştur.

Yani, Arapça aslının basım tarihinden iki veya üç yıl kadar sonra...

Bu eserin asıl adı şudur:

TUHFET'ÜS - SEFERE İLÂ HAZRET'İL BERERE..

Biz bu ismi tercümemiz de:

İHSANLAR SAHİBİ YÜCE HAZRETE VARACAK ELCİLERE BİR HEDİYE

Şeklinde aldık...

Ancak şu manayı da vermek mümkündür:

MUKADDES KÂTİPLERİN, İHSANLAR SAHİBİ YÜCE HAZRETE SUNACAKLARI BİR HEDİYE

Daha başka manaları da vardır... Ancak, bu ikisi şimdilik yeterlidir.

Görüldüğü gibi isimler uzundur, Arapça aslı için de uygundur.. Ancak, Türkçe tercümesi için uymuyor... Ezberlenmesi ve söylenmesi de zordur...

Bütün bunları düşünerek eserimize kısa yoldan;

-BİR HEDİYE...

Adını verdik...

Bundan kasdımız, sadece; Okuyucularımıza faydalı olabilmekten ibarettir...

MUHİDDİN-İ ARABÎ Hazretleri bu eserin önsözünde;

- Bu eser, BAB VE FASILLAR halinde ON BÖLÜM'e ayrılmıştır...

Buyurur...

Arapçaya biraz aşina olanlar, bilirler ki; bu BAB ve FASIL, daima iç içedir... Çoğu zaman, içinden çıkılması okuyucuya göre de zordur...

Yine sizlere faydalı olacağı düşüncesi ile, iç içe giren bu BAB ve FASILLARI da yoluna koyduk... Birbirine karıştırmadan ayırdık..

Durum bu olunca, eser; YİRMİ BİR BÖLÜM oldu...

BU ESERİN YAZARI

Malum olduğu üzere, bu eserin esas yazarı;

— MUHİDDİN-İ ARABÎ Hazretleridir.

Biz burada, yerimiz sınırlı olduğundan pek fazla bahsetmeyeceğiz. Ancak, kısaca hayatını anlatacağız.

Bu bapta geniş malumat isteyenlere TABAKAT-ÜL KÜBRA adlı eserimizi tavsiye ederiz.

Bilhassa, İKİNCİ KISIM'da, MUHİDDİN-İ ARABÎ, hakkında tafsilat vardır. Bakıp okumak, çok faydalıdır. Özellikle, muarızlar karşısında...

Muhiddin-i Arabî hazretleri (k.s.) Hicrî 560, Milâdî 1165 de doğdu. Hicrî 683, Milâdi 1240 yılında vefat etti. Hicrî tarihe göre 78, Milâdî tarihe göre 75 yıl yaşamış oluyor.

Babasının adı ALİ'dir. Arablar arasında cömertliği ve cengâverliği ile meşhur Taî, neslindendir. Bir göç esnasında İspanya'ya yerleşen bu aileden, MUHİDDİN-İ ARABÎ hazreleri (k.s.) dünyaya gelmiştir.

Hazret bir kaç defa evlenmiş, iki oğlan bir de kız çocuğu olmuştur.

Beşyüze yakın eser vermiş olup, üç yüz kadarını Mek-ke-i Mükerreme de kaleme almıştır.

Halen mezarı Şam-ı Şeriftedir.

Bu büyük zatın, kudsiyetinin artmasını ALLAH'tan diler, himmetine nail olmayı niyaz eyleriz.

BU TERCÜMEMİZ

Bu tercümemize gelince; elbette, yetmiş - seksen sene önce yapılan tercümeden farklıdır.

Her şey tekâmül halinde olduğuna göre, ikinci yapılan, elbette birinciden daha güzel ve daha iyi olmak kaidesi vardır...

İlk tercümeden faydalandığımızda , burada kaydetmemiz yerinde olur.

Tercümemize oldukça itina gösterdik...

Eserin metnine sadık kalıp, sade bir dille yazılmasına önem verdik...

Bazı zarurî olarak kullanılan tabirler dışında konuşulan Türkçemizi kullandık...

San'atın ve her fen bölümün kendine hass tabirleri vardır, yeri gelince, onları kullanmak zarurîdir... Çünkü, başka bir tabirle anlatınca, mana, tamane veya kısmen değişir... Böyle olunca da, maksad hâsıl olmaz.

BU ESERİN FAYDALARI

Biz, bu eserin faydalarını, burada saymakla bitiremeyiz...

Önce, size şunu soralım:

- Aşkın ne olduğunu, mahabbetin ne olduğunu, sevmenin ve sevilmenin ne olduğunu bilir misiniz... ???

Bunları bilmeyenler, bu eserde bileceklerdir.

Duymayanlar da duyacaklardır.

Bilip duyanlar da beri gelsinler...

Bilenler, bildiklerinin çok yeni ve çok değişik şeklini, burada bilip göreceklerdir...

Duyanlar, burada, daha başka şeyler duyacaklardır... Önce ki duyduklarından apayrı bir şekilde...

Kaldı ki, bilip duyamayanlar da, bu eseri okuduktan sonra, yaptıkları işin

manasını öğreneceklerdir.

Şu bir gerçektir ki; yapılan işlerin manasını bilmek, bilmediğini bildiği halde öğrenmemek kadar zararlı bir hal yoktur...

Tevbe nedir.. ?

İhlâs nedir..?

Bütün bunlar, bilinmesi gereken meselelerdir...

Haliyle, kuru bir mana olarak değil..

Özlü ve içli bir mana ile bilinmeli...

Bunu da ancak, bu eserde bulmak mümkündür.

Özellikle, madde ile mananın birleştiği yolda koşanlar, bu eserden çok, hem de pek çok istifade edeceklerdir...

Siz de onlardan olmak ister misiniz...??? O halde; hemen OKUmaya başlayınız.. ALLAH yardımcınız olsun...

Herşey gönlünüzce olsun!..

ALLAH'a emanet olunuz!..

Abdülkadir AKÇİÇEK
26 Cemaziyelevvel 1391
19 Temmuz 1971
BOSTANCI— İSTANBUL

BİR HEDİYE
TUHFET'ÜS SEFERE

TAKDİM

ALLAH'a hamd olsun.

«O» yüce şanının bir gereği olarak;

a) İlmi, Cennetin anahtarı eyledi...

b) Resulüllah (S.A.V.) Efendimizin sünnetini de, o Cennet anahtarının dişleri yaptı.

İlim sahipleri arasından bazılarını seçti...

Şunun için ki; onları, yakınlığı karasında gezdi re ve ünsiyet denizinde de yüzdüre...

Salât ve selâm dileğimiz; ALLAH'ın Resulünedir. Zira, insanların hayırlısı O'dur.

Aynı şekilde; salât ve selâm dileğimizi, O Resulün sal-iahü aleyhi ve sellem yakınlarına, arkadaşlarına da dileriz.. Zira onlar, her türlü günah kirlerinden arınmışlardır.

Şimdi...

Bu eserin adı şudur:

TUHFET'ÜS - SEFERE İLÂ HAZRET'İL - BERERE

Kısaca manası şudur:

İHSANLAR SAHİBİ YÜCE HAZRETE

VARACAK ELÇİLERE BİR HEDİYE...

Bu eser;

BAB ve FASILLAR halinde ON BÖLÜME ayrılmıştır...

Ki, bunlar yerlerinde görülecektir. Bunu anlattıktan sonra, fuzulî sözle uğraşmayacağız. Zira, fuzulî şeylerle uğraşmaktan ALLAH'a sığınıyoruz.

Hemen mevzumuza geçelim...

Dileğimiz o ki; bu yoldan bize Cennet ve visaller yolu açımış olsun!..

Bir dereceye kadar, bu açılma, bizim gayretimize bağlıdır... Amma, amma... her hal ü kârda ALLAH'ın rızası şarttır...

TEVBE

Önce, tevbe üzerine gelen bir Âyet-i Kerimeyi alalım...

Allah-ü Teâlâ şöyle buyurdu:

«Toptan tevbe ediniz ey mü'minler. İflâhınız bu yoldan umulur...» (24/31)

Burada, iflahı şu şekilde manalandırmak mümkündür;

- **Korkulandan emin, umulana nail olmak...**

Böyle bir tevbeyi kim istemez ki...??

O halde...

Hangi tevbe...???

Gerçek manasıyla tevbe, anlatılmak isteniyor...

Bu manada bir Hadis-i Şerifi de buraya almak yerinde olur. **Resulüllah** (S.A.V.) **Efendimiz** şöyle buyurdu:

- **«Ey insanlar, sizi yaratan için tevbe yoluna giriniz, ama ölmeden evvel..»**

Öldükten sonra, tevbe ne işe yarar ki...???

*

Tevbe, kapsadığı manalara bakarak; üzerinde durulması gerekli, önem taşıyan bir kelimedir.

Lügat kitaplarına göre, tevbe şu manaların kapsamına girer; dönmek, pişman olmak...

Ayrıca; Hizaya gelmek, el almak, söz kesmek manalarına almak da mümkündür.

*

Biraz daha açalım...

Aslında bir kelimeden ibaret bulunan, kısaca lügat manaları da önce beyan edilen TEVBE:

a) **Avamın tevbesi;** Ki, sıradan insanların tevbesi... demeye gelir.

b) **Havasın tevbesi;** Sayılı, seçme kimselerin tevbesi demeye geliyor...

Ayrıntıları ile iki kısma ayrılır..

Önce;

a) Bendinde geçen kısmı anlatalım...

Bu kısmı ancak, üç mertebe de izah edebileceğiz..

Şöyle ki:

*

BİRİNCİ MERTEBE:

Umum mü'minlerin tevbesidir. Herhangi bir ayırmaya tabi tutmadan, bütün mü'minler, manasına alınmalıdır.

Genel olarak, bunların günahı; Bir yanılma, dalgınlık veya unutkanlık neticesidir.

Daha ziyade bu zümreyi hedef alan bir Âyet-i Kerimeyi burada alabiliriz.

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«Allah adı üzerine yapılan makbul tevbe şunlar içindir ki, kötülüğü bilmeden yaparlar. Hatalarını anlayınca da, vakit geçirmeden hatadan dönerler...» (4/17)

Özet olarak bu Âyet-i Kerimeden şu mana çıkar; hemen tevbe yoluna koşarlar.

Evet... genel olarak, mü'minlerin durumu, makamı anlatıldığı gibidir..

Tevbe işinde, onların halleri bu minval üzeredir.

Ayrıca, ruhların tasnifi babında, üçüncü safta bulunan, daha bozuklarına bakarak, biraz üstün olan fasiklerin tevbesini de bu mertebeye alabiliriz.. Ki bunlara:

- **Havass-ı fasikin...**

Tabiri kullanılır ki; biraz yunup yıkanmış fasikler... demeğe gelir.

*

İKİNCİ MERTEBE

Genel olarak fasiklerin tevbesidir.

Bunların tevbe şeklini altı yoldan ele almak icab eder.

Şöyle ki:

a) Geçmişte yapılan hatalara tümden pişman olmak. Bu hissi içten duymak.

b) Halen yapılmakta olan hataları bırakmak, ileri de yapıl ması düşünülen hataları da, tam bir azimle yapmamaya kararlı olmak..

c) Haksız yere alınan mal, ya da başka yoldan yapılmış bir zulüm işlenmişse... hemen sahibine iade etmek..

d) Nefse taat tadını tattırmak ve onda eritmek.. Nasıl ki, daha önce; masiyet işinde büyüyüp gelişmişti... Masiyet işinde aldığı tadı, taat yolunda ki tatla yok etmek...

f) Seherlerde gözyaşı akıtmak., işlenen günahların verdiği üzüntü ve korku içinde affını ümid ederek, güçlü sultanın huzurunda ağlamak...

*

ÜÇÜNCÜ MERTEBE

Kâfirlerin tevbesi..

Bunlar için imandan başka kurtuluş yolu yoktur.

İman edip, İslâm yolunu tutmaları gerekir...

Bir kula o düşer ki, nefsini bir kul, yani, Abd, Mevlâsını da bir mabud olarak bile..

Her kim nefsini kulluk etmekle bilirse... Rabbını da ibadet edilen yüce bir zat olarak bilir...

Her kim, mevlâsına kulluk etmekten yana gafil bulunursa... Dünyaya dalıp âhireti unutursa... şüphesiz hali böyle olana bir irfan, anlayış kapısı açılmaz...

Ve...

O kimse, Rahman nedir..? Şeytan nedir..? ayırd edemez.

*

Buraya kadar anlatılan, **avamın tevbesi** idi.. Şimdi, havasın tevbesine geçiyoruz...

Havasın tevbesini **İKİ** MERTEBE içinde anlatacağız.

Şöyle ki:

BİRİNCİ MERTEBE

Bu mertebede seçmelerin seçmesi kulların tevbesi üzerinde duracağız.

Bu zümreye; kalb, ALLAH'ın zikrinden gafil olunca tevbe yolunu tutmak gerekli olur.

Bu mertebe, Peygamberlere, bir de ruhların tasnifi babında, birinci safta bulunan evliya zümresine has bir makamdır..

Resûlüllah Efendimiz **Muhammed Mustafa** (S.A.V.), bu manaya işaret olarak şöyle buyurur;

«Kalbimi, bazan toz duman bir hal sarar, bu hal, beni bir gün ve gecede, yetmiş defa istiğfar etmeye kadar götürür..»

İKİNCİ MERTEBE

Seçme kulların tevbesi...

Bunlara, dünya efkârından, vesveselerinden ve ona dair yersiz şeyleri anmaktan ötürü tevbe gerekir..

Burası, genel olarak velîlerin makamıdır.

Bu zümre, Ruhların tesnifi babında ikinci bölüme girerler..

* * *

*

MÜRİDLERİN TEVBESİ

Bu bölüm, her ne kadar bundan önceki ilk bölümün bir parçası gibi gözükmekte ise de, önemine binaen ayrı bir bölüm olarak gösterilmesi yerinde görülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM'de, tevbeye umumî bir nazarla bakıldı ve daha çok dışa dönük bir mana verildi...

Burada biraz içe dönülecektir... Has manası verilmeye, biraz da ona tat katılmaya gayret edilecektir.

Okurken, imkân nisbetinde içe dalıp okuyunuz. Bunu yapmaya hazırsanız başlayabiliriz..

Şöyle ki:

TEVBE: Arzu edilen her makamın temelidir...

TEVBE: Her anahtarın dişidir. Saadetler anahtarı, manasına alınız..

TEVBE: Her hal kilidini açan bir anahtardır...

Hâsıl-ı kelâm:

Tevbe: Cümle makamın önüdür... Evvelidir... İlkidir..

Bir misal arz edelim:

TEVBE: Üzerinde temel atılacak ve o temel üstüne de binalar kurulacak bir yer gibidir... Varlığına, yokluğuna, sağlamlığına ve çürüklüğüne göre... evet böyle olduğuna göre verilecek hükmü dinleyiniz:

- Bir kimsenin yeri olmamışsa, onun binası da olmaz...

Şimdi kıyasıl iki hüküm:

a) Bir kimsenin tevbesi yoksa, onun mana ilinde hali de yoktur.

b) Bir kimsenin tevbesi yoksa, onun için manalar katında bir makam da yoktur..

Müridleri açtığımız bu bölüm kısa olacak ve onlar için TEVBE'yi iki yönden ele alacağız:

a) İNABE:

b) HAYA:

<u>İNABE:</u> Burada şu manaya gelir;

- Üzerinde ki geçerli gücü dolayısı ile, ALLAH'tan korkasın...

<u>HAYA:</u> Burada şu manaya gelir;

- Sana yakınlığı dolayısıyla ALLAH'tan utanasın...

* * *

*

İTİKAD

İtikadın kısaca manası şudur: Çözülüp kopmayı akla getirmeden, tam inanıp bağlanmak..

İtikadın, lügat ve istilah karışımı manası yukarda ki gibidir...

İtikadı, bir başka açıdan ele alınca şu iki şekil meydana çıkar:

a) Avamın itikadı: Genellikle herkesin...

b) Has'ın itikadı: Manevî bir özellilğe sahip olanların...

Bu manaları biraz daha açalım..

Avamın itikadı için, şu şekli uygun buluyoruz.

Meselâ: Bir kimse vardır, kendisi için tayin edilen bir mezhebi tutar, ona inanır ve bağlanır..

Yaptığını ve yapacağını o mezhebin kavline, kararına göre yapar... Yapmadığı ve yapmayacağını da aynı şekilde o bağlanıp inandığı mezhebin kavl-ü kararına bırakır..

Yani, bağlanıp inandığı o mezhebin dışında kalanların sözüyle ilgilenmez... Başka söze aldırış etmez.

*

Has kulların itikadını şöyle anlatabiliriz: Bu itikadın sahibi öyle bir şahıstır ki:

Bütün imamların sözlerine bakar, onlar arasında hangileri daha zorsa... onu kabullenir.. Hattâ yapar da... Hiç bir şekilde onların kolay yoldan verilen ruhsatlı sözlerini almaz..

Bu ikinci şıkta anlatılan itikad sahibi için bir menkıbe anlatalım...

Bir gün **Hallac-ı Mansur**'a sorarlar:

- İtikadınız, bu yolda imanınız mezhebiniz nedir..? Nasıldır?

Bu sorunun sorulmasına sebep, daha ziyade kendi itikadı üzerine çıkarılan bazı dedikodulardı..

Şu cevabı verir;

- ***Belli bir mezhebi seçmedim... İşin ancak, amel bakımından hangisi daha zorsa... onu seçerim, onunla amel ederim.***

Hülâsa: Bir Hak yolcusu müride gereken odur ki, geçmişte yaşayan ehl-i sünnetin itikadı üzerine ola...

Özellikle mezheplerden her türlü: Sapık cebriyeci, teşbihci, itikad için bir sınır çizen tahdidci, cisimleme cihetine giden maddeci mücessime vb. mezheplerden ve onlara uyanlardan yana itikad yönüyle temiz kala...

Sonra... geçmişteki büyük zatların hiç birine taan etmemek de müridin şanındandır.

Keza, onların mezheplerini de kötüye almamalıdır, onlara dil uzatmamalıdır..

Dördüncü Bölüm

İHLAS

İhlâs üzerine, önce bir Âyet-i "Kerime alalım...

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«Halbuki onlara, ihlâsla Allah'a ibadet etmekten başkaca emir verilmedi.» (98/5)

Bir de Hadis-i Şerif alalım:

Resulüllah (S.A.V.) Efendimizden şöyle rivayet olunur:

- **«Kıyamet günü oldukta, ihlâs ve şirk bir arada getirilir. Her ikisini de Rabbın huzurunda dururlar...**

Yüce Rabb, ihlâsa şu emri verir:

- **Serbestsin.. Sen ve sana uyanlar birlikte cennete gidin...**

Bundan sonra da, şirke şu emri verir;

- **Sen de, sana uyanları al, doğruca cehenneme gir.»**

Bu görüşe göre, İhlasın manası şudur:

- Yapılan her işin; cümle şüpheli hallerden temizlenmesi...

Şimdi ihlâs üzerine bir rivayeti nakledelim... Önce ravilerini açıklayalım...

Abdürrahman Selemî diyor ki:

- Ali b. Said'i duydum, kendisini bulup ihlâsı sordum. Şöyle dedi:

- Ben de, İbrahîm Şakikî'nin şöyle dediğini işittim:

- Muhammed b. Cafer-i Sadık'ı duydum, kendisini bulup ihlâsı sordum, şöyle dedi:

- Ben, Muhammed Beşar'dan ihlâsı sordum; şöyle anlattı:

- Ben de, Ali Mahmî'ye İhlasın ne olduğunu sordum; şöyle söyledi:

- Ben de, Abdülvahid b. Zeyd'e sordum; şöyle anlattı:

- Ben de, ihlâsı Huzeyfe b. Yeman'a sordum; dedi ki:

- İhlâsı, ben de **Resulüllah** (S.A.V.) **Efendimize** sormuştum. Şöyle buyurdu:

- **İhlâsı Cibril'e sorduydum; şöyle anlattı:**

- **Ben, ihlâsı Allah-ü Taâla'ya sordum; şöyle buyurdu:**

« İhlâs sırlarımdan bir sırdır ki, onu kullarımdan sevdiklerimin kalblerine emanet ettim.»

Denildi ki:

- **İhlâs riyanın zıddıdır..**

Böyle olduğuna göre; bir kimse, bir amel işler ve onda riya olmazsa... Onun adı; İHLÂS tır.

Hasıl-ı kelâm; ihlâs bir ameldir ki, o amelde Allah-ü Taâlâdan başkasına nazar bulunmaya..

İşte, İhlasın tarifi...

* * *

MAHABBET

Önce mahabbet üzerine inen iki Âyet-i Kerime alalım...

Allah-ü Teâlâ o âyet-i kerimelerin birinde şöyle buyurdu:

«Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler..» (5/54)

Diğer âyet-i kerimede ise, şöyle buyurdu:

«Eğer ALLAH'l seviyorsanız..» (3/31)

Şimdi bir Hadis-i Şerif alacağız. Ama, bu Hadis-i Şerif KUDSÎ'dir.

KUDSÎ: **Lafzı, Resulüllah (S.A.V.) Efendimizden, manası, Allah-ü Teâlâ'dan demektir...**

Resulüllah (S.A.V.) **Efendimizin** anlattığına göre, **Allah-ü Teâlâ** Cebrail'e şöyle buyurdu:

- **«Ya Cibril, ben falan kulumu sevdim, sen de onu sev...**

Dolayısıyla, Cibril onu sever... Sonra, sema halkına şu çağrıda bulunur:

- **Ey... Allah-ü Teâlâ falan kulunu sevdi, siz de onu seviniz..**

Bundan sonra, o kul için mahabbet yeryüzüne iner... böylece herkes onu sever...»

Bileceğin gibi, burada mahabbet, sevgi manasına gelir.. Sevgi ise., o demektir ki; Her şeyini sevdiğine hibe edesin.. O kadar ki; Sende, artık senin için bir şeyin kalmaya...

Riveyet edildiğine göre, mahabbetin bir manası da şöyledir:

- ***Yüce Allah'ı bütün varlığınla sevesin.. o kadar ki; sende onun başkası için bir şey kalmaya...***

Mahabbetin gerçek yüzünün görünmesi için, kalbin nefsanî kederlerden beri olup, selâmete ermesi icab eder...

İşte... bundan sonradır ki; Allah sevgisi kalbde yerleşir...

Onun sevgisi ki kalbde yerleşti, başkalarına ait ne gibi bir sevgi var... çıkar, gider...

Zira sevgi, yakıcı bir sıfat taşır, kendi cinsinden olmayan herşeyi yakar...

Bu manayı kolayca anlatmak mümkün değildir... Meğer ki şu şiirin derinliğine girilip sonucu duyula:

*

Heva yılanı ciğerimi ısırdı..

*

Tek mısralık bu şiirin manasını anlamaya çalış...

O ki, ciğere kadar süzülür ve ciğeri ısırırsa... ne kalır ortada..???

Cüneyd-i Bağdadî hazretleri der ki:

- ***Mahabet sevene ait sıfatın erimesi, buna bedel olarak, yerini sevilene ait sıfatların almasıdır...***

Denildi ki:

- Sevgi, demek olan mahabbetin nişanı odur ki; Dünya ve âhirete dair arzular silinip gide...

*

Kalbimin dağınık nice arzuları vardı,

Öz'üm seni gördükten sonra tek arzum kaldı...

Hased ettiğim de bana hased eder oldu,

Mevlâm ki oldun; halka mevlâlık bana kaldı...

Din ve dünyalarını hepten halka bıraktım,

Gayrı din ve Dünyamda seninle olmak kaldı...

*

Şimdi **Rabia-i Adeviye** hazretlerinin bir şiirini alacağız...

Şöyle anlatıyor;

Ben gönülü senin için sohbethane ettim,

Benimle olanlara da cismim mubah ettim.

Cismim benimle olanlara can yoldaşıdır,

Ben de sevgini gönlüme can yoldaşı ettim.

*

Yahya b. Maaz diyor ki:

- Mahabbet ehlinin sabrı, zahidlerin sabrından daha zordur.

... Ve şaşarım o kimseye ki; Yasak ettiği şeylere karşı bir çekinme duygusu beslemeden nasıl ALLAH sevgisi iddiasında bulunur..?

Bazı salih zatlardan bize şu rivayet ulaşmıştır:

- ***Bir kimse, Allah sevgisini iddia eder de yasak ettiği şeylerden çekinmezse... o, yalancıdır..***

... ***Ve bir kimse, Cenneti sevdiğini iddia eder de, malını Allah yolunda harcamazsa... O, yalancıdır..***

*

Rabia-i Adeviyye Hazretlerinden bir şiir:

Sensin Allah'a asi ve sevdiğini sanan,

Ömrüme yemin ki, budur kıyasta zorlanan...

Sevgin tam olaydı ona itaat ederdin,

Gerçekten sevendir sevdiğine muti olan...

Denildiğine göre:

- ***Mahabbetin dışı, sevilenin rızasıdır..***

İçine gelince; kalbi, sevilene tümdan vermektir.. O kadar ki, ondan başkası için hiç bir bakiye kalmaya..

Şimdi bir şiir:

Seni severim, istemem karşılık Cennetten,

Sensin muradım, çekinmem gayrı Cehennemden...

Sen ki benim Mevlamsın gayrı Cennet nedir ki..?

Ateş ne..? olmaz istenen istenmeyen cinsten...

Altıncı Bölüm

ŞEVK

Şevk, mahabbet halinin bir sonucudur...

Zira, mahabbet bir yerde karar kılarsa., orada şevk meydana gelir..

Bizim bu sofiye cemaatından bazı zatlar, şevki kabul etmemişlerdir. Gerekçekleri de şudur: Şevk gaibedir.

Ne zaman ki sevgili sevenden kaybolur, o zaman, sevende şevk hali, yani iştiyak başlar...

Şimdi bir şiir:

Arzun bir arzu ki, kalbi gayra ülfetten alır,

Ey... sevgili kalbimin derinliğinde yer alır...

Seni kalb dolusu severim, ölsem dirilsem de,

Hepten tatlı yaşarım, ölümüm dahi tatlanır...

Antakî Hazretleri diyor ki:

- ***Kaybolan sevgiliye iştiyak duyulur... Halbuki ben onu buldum, bir daha da kaybetmedim...***

Nasrabazî hazretleri diyor ki:

- ***Halk için şevk makamı vardır, ama iştiyak makamı yokdur... Bir kimse, iştiyak haline geçerse... orada kaybolur.. Orası kendisine bir makam olur, yokluk yelleri eser, bir karar görülmez olur..***

Şimdi, yukarıda anlatılan manada bir şiir sunalım:

Gönül daldı, üstüne açıldı Allah'ı andığından,

Bu yüzün tülleri... başlar tatlı şaraba daldığından...

Hem kalb bu hayrette devamlı bir meşgale içindedir,

Ve..

Sonsuzluğa kadar meşguldür, fariğ olmadığından...

* * *

*

Yedinci Bölüm

AŞK

AŞK, mahabbet bölümünde bir gayedir...

- SON...

Denmek isteniyor...

Mahabbet, umumî bir sıfattır...

Aşk ise... özel bir mana taşır, ayrı bir sıfattır..

Aşkın mahalli, kalbin siyah noktacığıdır...

Mahabbet kesbî bir melekedir...

Çalışıp gayret etmekle elde edilir...

Amma...

Aşk böyle değildir..

Aşk, ancak ilâhî bir hibe olarak insana ihsan edilir...

Aşk, şiddet kesbettikçe, hayret doğurur...

Burada bir şiir sunalım:

Elimden tut, zira hayrete daldım zatında,

Ey hayrete dalanların delili zatında...

*

Aşıkın alâmeti odur ki...

Maşuku uğruna, her hali ile, nefsini bir yana bıraka…

Bu manada **İbn-i Mansur** şöyle dedi:

Beni öldürünüz, ey güvendiklerim,

Zira katlimdedir benim hayat yerim...

Nitekim hayatım da mematımdadır,

Mematım dahi hayatımdadır derim...

Bu mevzuda, ulemadan bazılarının görüşü şöyledir:

- ***Mahabbet ve Aşk, şehvetten doğar..***

Durum bu olunca, şehvetin nefisle kaim olan bir sıfat olduğu meydana çıkar...

Bu hükme göre, insan için, ruhtaki sevgi ve mahabbet galip gelirse... onun adı: AŞK, olur..

Şehvet sevgisi galip gelirse... onun adı da; HEVA, olur... İşbu hevayı:

- Şer'î bir izin olmadan, nefsin hoşlandığı şeyler... Şeklinde anlatmak mümkündür...

Bir mahabbet, yani sevgi vardır ki; Ruhta kaim değildir., işbu sevgi nefsin şehvanî arzularından doğar...

Bundan anlaşılır ki, anlatılan mahabbet, ruhla kaim olan mahabbet değildir...

Asıl **ALLAH'a ıtlak olunan mahabbet ise...ruhla kaim olan mahabbettir.**

Ancak, yukarıda anlatılan görüşler açısında, bizim görüşümüz biraz değişiktir. Şöyle ki:

Yukarıda fikirleri açıklanan ulemanın kavline uymaz.

Deriz ki:

- ***Mahabbet şehvetten doğmaz...***

Çünkü mahabbet: Cismin zaafa düştüğü, şehevî duyguların azaldığı bir demde başlar.. Ama, tam bir şekilde... Bu halde ise...şehevî duygular, tamamen azalmış olur...

İnsanda, sevginin doğuş yönleri çeşitlidir... Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

a) Ruhî yönden doğan sevgi...

b) Kalbî yönden doğan sevgi...

c) Nefsî yönden doğan sevgi...

d) Aklî yönden doğan sevgi...

Şimdi öncelik le,

a) Bendinde geçen, ruhî yönden doğan sevgiyi ele alalım...

Şöyle ki:

İşbu **ruhî sevgi iki çeşittir:**

1 -Umuma has sevgi...

2 - Havasa, yani; Seçmelere has sevgi...

Umuma has sevgi, özet olarak:

- Emirlerin yerine getirilmesi...

Şeklinde tarif edilir...

Bu tür sevgi, daha ziyade, sıfatların hareketi ile olur... Kaldı ki bunda, kul çalışması da rol oynar...

Seçmelere has olan sevgiye gelince., işbu sevgi, Zat'a yönelmiştir. Ruhu mütalaadan doğar... Daha çok sekerat anında gelir..

Ve bu sevgi; Kerîm olan **ALLAH** tarafından kuluna hibe olarak ihsan edilmektedir... Kulun çalışmasının pek rolü olmaz...

Ve bu sevgi: Hallerden doğan bir sevgidir... Sadece ilâhî bir hibe olarak gelir... Bunda kulun çalışması, hiç bir önem taşımaz..

*

b) Bendinde geçen **kalbî yönden doğan sevgi**ye gelince, onu da şu şekilde anlatabiliriz:

- Bu sevgi, sevilen zatın, onun dışında kalanlara tercih edilmesi sonunda hâsıl olur.

*

c) Bendinde geçen **nefsî yönde olan sevgiyi** de anlatalım:

İşbu sevgi; Şehvetten doğar...

En çok şehevî hislerden meydana gelir.

Buna misal olmak üzere:

- Dünya sevgisinin, ALLAH sevgisine tercih edilmesi...

Diyebiliriz...

Ve...

Bu sevgiyi doğuran şeyleri, **Allah-ü Taâlâ** bir Âyet-i Kerime de şöyle anlattı:

«İnsanlara şehvet sevgisi olarak şu altı cins şeyler süslü gösterildi:

1. Kadınlar...

2. Oğullar...

3. Yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşler...

4. Salma güzel atlar...

5. Eti yenir, çeşitli koyun, sığır ve keçi cinsi...

6. Ekim işlerine olan ihtiraslar...» (3/4)

İşbu çeşit şeylere olan sevgiler ise... hataların başıdır... Ama, çaresi var; her kim, mücahede yolu ile nefsini yenerse bu çeşitten sevgiler ondan açılır., gider...

*

d) Bendinde geçen **aklî yöndeki sevgil**ere gelince... bunları da;

- Aklın kabul ettiği, güzel yoldan doğan sevgiler...

diye söyleyebiliriz...

Meselâ: İyilik edenleri, in'am, ihsan sahibi olanları, adalet üzere olanları vb. zatları sevmek gibi...

* * *

*

Sekizinci Bölüm

RİYAZETLERİN ŞEKLİ

Önce bir Âyet-i Kerime alalım:

Yüce **ALLAH** şöyle buyurdu:

«Nefse ve onun sevileyi durumuna yemin olsun, bir de ona, iyiliği ve kötülüğünü ilham edene...» (91/7)

Bu Âyet-i Kerimenin derinliğinde duran manayı iyi anlamak icab eder.

*

Esas makamlara kavuşmak, ancak nefsin tezkiyesi, kalbin safiyeti, ruhun parlatılması ile olur...

Ne var ki...

- **Asıl gaye, ruhun parlatılmasıdır...**

Ruhun, mana halinde tam bir şekilde nurla parlaması için, kalb, safiyetini bulması gereklidir.

Bu iş, kalbin bütün yabancı unsurlardan temizlenmesine bağlıdır.

Kalbin anlatıldığı gibi olması ise...

Bilesin ki!..

Ancak **nefsin tezkiye yolu ile temizlenmesi sonunda olur....**

İşbu nefsin tezkiyesi ile... gerekli olan bir iş için mukaddime sayılır...

*

Meşayihten bazı zatlar, şu fikirdedir:

- ***Nefsin tezkiyesi, ancak kalbin safiyeti bulmasının bir sonucu olarak hâsıl olur..***

Çünkü: Bir kimse, her şeyi bırakıp nefsinin temizlenmesi işi için uğraşırsa...

Ki... bunu tam ve kemalli bir şekilde elde edemez...

Olması mümkün olsa dahi...uzun bir zamana bağlıdır ki, ömür yetersizdir..

Amma, bir kimse, nefsinden çok kendini kalbinin safiyetini elde etmeye verirse... bunu kısa bir süre içinde elde eder...

Nefis de, kalbe tabi olarak hemen ıslah olup temizlerin... Tezkiye halini bulur...

NEFSİN TEMİZLENMESİ

Kur'an-ı Kerim de, nefis şöyle anlatılır:

«Gerçekten nefis, şiddetle kötülüğü emreder...» (12/ 53)

Resulüllah S.A.V. Efendimiz ise nefsi şöyle anlattı:

- **«En azılı düşman..»**

İşbu düşman nefistir..

*

Nefis, şehevî bir kuvvettir.. Hemen bedenin tümüyle aynı şekil ve aynı kuvvetle ilgilidir..

.. Ve kötü sıfatların kaynağıdır..

Temize çıkarılması ise., güzel sıfatlarla bezenmesine bağlıdır..

*

Şunu da bilesin..

Öfke ve şehvet, iki temelli vasıftır ve nefse aittir...

Nefsin temize çıkarılması ise...

Hemen bütün sıfatların itidal üzere kullanılmasına, yerine göre hareket ettirilmesine bağlıdır..

Hevaî arzular, haddini aşar, nefsi itidalden saptırırsa.. insanların kalbinde:

a) Şehvet... yani, kötülüğe iten kuvvet...

b) Hırs.. İhtiras.. Doymazlık...

c) Amal.. Faydasız emeller... Yani, lüzumsuz istek ve arzular..

d) Riya... Yani, gösteriş., görsünler, diye iş görmek...

e) Hased.. Yani, başkalarına ait nimetlerin erimesini istemek...

Gibi... haller belirmeye başlar...

*

Nefis, sadece ve her zaman aynı şekilde:

- **NEFİS..**

Adı ile anılmaz.. Yerine ve derecesine göre, çeşitli adlar alır.. Şimdi o adları sıralayacağız...

BİRİNCİ şekildeki adı:

Bu, kalbin devamlılığıdır... Yahut, kalbin bizzat kendisidir..

İKİNCİ şekildeki adı: KALB'dir.. İmanın kaynağı bu kalbdir...

«Onların kalblerine iman yazdı..» (58/22)

Mealine gelen Âyet-i Kerime, bu ikinci şekli anlatır...

Aynı zamanda, akıl nurunun mahalli de burasıdır... Şu Âyet-i Kerime, anlatılan manaya işaret eder:

«Onların kalbleri olur, onunla akıl erdirirler..» (22/46)

Sonra, rüyet mahalli olduğu da, şu Âyetle sabittir:

«Gözler kör olmaz, ama sinelerdeki kalbler kör olur..» (22/46)

ÜÇÜNCÜ şekildeki adı: ŞEGAF'tir.

Bu durumda nefis, aşkın ve mahabbetin gözesidir... Kaynağı, demeğe gelir.. Bir de, halka şefkat kaynağıdır..

«Onu sevgi sardı...» (12/30)

Âyet-i Kerimesi bu manayadır..

DÖRDÜNCÜ şekildeki adı: FUAD'dır. Burası müşahede kaynağı ve ilâhî rüyetin mahallidir...

Şu Âyet-i Kerime bu manaya işaret eder:

«FUAD, gördüğünü yalana çıkarmadı...» (53/11)

BEŞİNCİ şekildeki adı. HUBB-U KALB'dir... İlâhî huzurun yatağı burasıdır..

ALTINCI şekilde adı: SÜVEYDA-İ KALB'dir.

Yapılan gayb âlemi keşifleri ile, ledünnî ilimlerin mahallidir, ilâhî sırların kaynağıdır..

YEDİNCİ şekildeki adı: MEHCE'dir. Bu durumda o: Tecelli nurlarının zuhur yatağıdır...

*

Yukarıda sayılanların dışında şunu da bilesin:

Kalb bir ayna gibidir... Kir ve pas tutabilir.

Nitekim bu manayı, **Resulüllâh** (S.A.V.) **Efendimiz** şu Ha-dis-i Şerifinde buluyoruz:

- **«Kalbler paslanabilir, tıpkı bir demirin paslandığı gibi...»**

Soruldu:

- ***Onun pasının giderilmesi ne ile olur.. ??***

Buyurdu:

- **«Allah zikri... bir de Kur'an okumak...»**

Evet... kalbin cila alıp parlaması, **Resûlüllah** S.A.V. **Efendimizin** işaret ettiği yoldan olur..

Durum böyle olunca, aynı açıdan şu tavsiyeyi yapacağız:

- Kalbler parlaması için lüzumsuz işlerden boşa alınmaları gerekir...

Uzlet köşesine çekilmeli, zikre devamı sağlanmalıdır.

Anlatılan yoldan gidildiği takdirde, kalbin kiri, pası gider...

Böyle ki oldu, onda ruh tecellisi başlar..

Ruhları müşahede hali kendini gösterir. Gizli gibi görünenler açığa çıkar...

Rabbanî tecelliler olur...

İşbu tecelliler, yaşanan maddî ve manevî hallerin, makamların durumuna göre olur...

* * *

*

RUHUN AÇILMASI

Önce, ruh üzerine gelen bir Âyet-i Kerimeyi meâlen ele alalım:

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«Sana ruhtan sorarlarsa de ki; Ruh, Rabbıma has işler meyanında sayılır..» (17/85)

Bir de Hadis-i Şerif arz edelim..

Resulüllah S.A.V **Efendimiz** şöyle buyurdu:

- **«Ruhlar, bir araya getirilmiş askerler gibidir...»**

İşbu Hadis-i Şerifin devamı şöyledir:

- **«Anlaşanlar arasında ülfet olur, anlaşamayanlar arasında ise, ihtilaf...»**

Yukarıda geçen Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şerifi arz ettiklen sonra, mevzua girip fikrimizi açıklayabiliriz..

Şöyle ki:

- Ruh, kendi özünde ince bir letafete sahib bulunan nurlu bir varlıktır. Şekillerden herhangi biri ile gıda almaya ihtiyacı yoktur.

Denildi ki:

- Ruh, insan şeklinde bir suret almıştır..

Devam edildi:

- Her şahsun ruhu, cesedine göre bir surete girmiştir...

Bu fikre delil olaraktan da şu Hadis-i Şerifi getiriyorlar:

- **«Yüce ALLAH, Âdemi kendi sureti üzerine yarattı...»**

Ve.. Bu Hadis-i Şerifi şöyle manalandırıyorlar:

- Demek oluyor ki: Kalıbını ruhunun suretine göre yarattı...

Bu durum böyle olmasına ve bazılarının:

- Yaratılış yönüyle durum, yukarıdaki gibidir...

Demelerine rağmen, fikrim değişiktir. Derim ki:

- Ruhun, anlatıldığı gibi olması, keşif yönüyledir.. Ama eksiksiz keşif., hilkat yönüyle değil...

Yine derim ki:

- Hilkat, yani: Yaratılma yönüyle cesede benzer..

Deneceğine:

- Bir şekil alma... o şekle girme...

Denseydi, daha uygun olurdu... Buna misal olarak şu Âyet-i Kerimede ki manayı alabiliriz:

«Ona ruhumuzu gönderdik, onun için tam bir beşer şekline girmişti...» (19/17)

Ruh emir âlemindendir.

*

Ruh âlemindendir.

Bunun bir ölçüsü yoktur.

Ayrıca... Bir şekil, bir ne kadarlığı da olamaz. Zira o; (KÂF ve NUN) yolundan vardır.

Anlatılmak istenen odur ki:

- **OL..**

Manasına gelen:

- **Kün!..**

Yolundan var olmuştur..

Halk âleminin durumu böyle midir..?

Şüphesiz değildir...

Halk, maddeler yoluyla, uzayıp giden günler içinde yaratılmıştır.

İşbu manayı, şu Âyet-i Kerime ile daha iyi anlatabiliriz:

«Allah-ü Taâlâ, semaları ve yeri altı GÜN'de yarattı...» (7/54)

Aşağıda da anlatılacağı gibi, geçen âyette belirtilen GÜN, anladığımız manada GÜN değildir.

HAL'dir, değişik şekillerdir.

Yukarıda bir nebze izah edildiği gibi, maddeden doğan HALK şeklinin ALTI hali vardır... Bunları aşağıda sıralıyoruz:

BİRİNCİSİ:

- Adem - yokluk — hali..

Bunun tasdiki şu Âyet-i Kerimededir:

«İnsan üzerine bir zaman geçmedimi ki..? O zaman o, anılan bile değildi..» (76/1)

İKİNCİSİ:

Vücud.. - Varlık hali... — Özellikle ruhlar âleminde..

Resulüllah S.A.V. **Efendimiz**, bu manayı şu Hadis-i Şerifi ile anlattı:

- **«Allah-ü Taâla, ruhları cisimlerden iki bin sene önce yarattı...»** (7/54)

ÜÇÜNCÜSÜ:

Talluk... - Alaka, bağlılık — hali...

DÖRDÜNCÜSÜ:

Nefh... - Üfleme -hali...

Bu durum şu Âyetle sabittir:

- **«Ona ruhumdan üfledim...»** (38/72)

BEŞİNCİSİ:

Müfarakat... - Ayrılık - hali...

- **«Her nefis, ölümü tadacaktır..»** (3/175)

Mealine aldığımız, Âyet-i Kerime ayrılık halini anlatır...

ALTINCISI:

İade.. - Dönüş- hali...

Bu mana da, şu Âyetle sabittir:

- **«Onu ilk haline döndüreceğiz...»** (20/21)

HALK durumunda olanın, altı halini ve faydalarını şu şekilde sıralayacağız:

a) ADEM...

Bu hal, insanda bir marifet duygusu meydana getirmekle başlar...

İşbu marifet, nefsin sonradan yaratılmış olduğuna, Hadis bir şey olduğuna dayanan bir anlayışa girmekle başlar... Ki bu büyük bir fayda sağlar..

Aynı zamanda, kendisini yaratanın, ezelî ve ebedî olduğunu bildirir.

b) VÜCUD... Yani: Ruhlar âleminde varlık...

Bu hal, irfan yolu ile **Allah-ü Taâlâ**'yı bilmeye yarar..

Kısacası: Marifet..

İşbu marifet ise... iki yoldan olacaktır.

1 - Zatî sıfatlar...

2 - Fiilî sıfatlar..

Zâti sıfatlar şunlardır:

Kadir; Güçlü olmak...

Alim; Bilici olmak...

Hayat; Diri olmak

Vücud: Var olmak..

Mütekellim: Konuşur olmak..

Mürid: İradeli, dileğini yerine getirir olmak..

Fiilî sıfatlar, aşağıda anlatılacaktır.

c) NEFH... Yani: Cesede üfleme... İlgi, yani; Alaka da buna bağlıdır.

Bundan hâsıl olan marifet ise... Fiilî sıfatların husulünde faydalıdır.

Fiilî sıfatlar da şunlardır:

Rızık vermek,

Tevbelerin kabulü...

Bağışlama durumu...

Rahman... Ve... Rahim sıfatlarının tecellisi...

Nimet ve ihsan karşılıksız hibe..

d) MÜFARAKAT... ayrılık...

Bu halin faydası da, kötülüklerin kalkmasıdır... Ki o kötülükler, ruhu kısmen etkisi altına alan kötü işlerdir..

Ruh, bu uygunsuz kötü yaraları, cesedle olan arkadaşlığı sırasında almıştır.

İşbu kötülüklerin kalkması, yüce ve güçlü şahın katında manevî rızık alması için çok faydalı görülür... Nitekim bu mana şu Âyet-i Kerime ile sabittir:

«Güçlü padişahın katında, sadakat otağında...» (54/55)

e) İADE.. dönüş..

Bu hali bulmanın faydası:

Âhiret alemindeki nimetlerdir...

Bu manayı daha iyi anlamak için, şu kudsî Hadise dikkat gerekir:

— «Salih kullarıma öyle nimetler hazırladım ki, onları; hiç bir göz görmemiş, hiç bir kulak duymamış, hiç bir beşer kalbine onlar girmemiştir...»

NEFSİN İSYANLA UĞRAŞMASI

Nefsin isyana dalması, daha ziyade şeytana uymakla başlar...

Şeytana uymak, ruhta siyah bir nokta bir meydana getirir...

Haliyle bu, nefsin isyanı sayılır.

Anlatıldığı halde, nefis, isyanını artırdıkça, ruhta ki karalık da artar.. Sonunda tümden kararır. Haliyle bu hal; isyanlar devam ettiği için olur..

Ve... Ona, **ALLAH**'ın lütuf kapıları kapanır..

Bu durumun geniş bir izahı aşağıdadır...

Önce şunu bilmemiz gerekir ki, ruhun iki cephesi vardır:

a) Gayb âlemi...

b) Şehadet âlemi...

Şehadet Âlemi: Bu görülen âlemdir...

Gayb Âlemi: Bu Âlemin gizlediği taraf...

- Madde ayrıntılarının bitip tükendiği âlem...

Demeğe gelir...

*

Ruha gelen her feyz, ilâhî âlemden gelir...

Ki orası, gayb âlemidir...

Ruh kendisine gelen o feyzi, kalbe iletir...

Kalb ise., o feyzi duygulara dağıtır..

Bundan sonradır ki, duygularda, o feyze uygun işler görülmeye başlanır..

Bir kalb ki, yukarıda anlatıldığı şekilde kararı, işte o zaman, İlâhî Feyz kapıları kendisine kapanır..

Kalbdeki karaların giderilmesi, ancak imanla mümkün olur...

Hazreti **Ali** Radiyallahu anha bu manayı şu cümlesiyle bize anlatmıştı:

- **«İman, kalbin siyah noktacığında bir beyaz nokta gibi parlar..»**

Durum böyle olduğuna göre, **iman arttıkça da, ruh parlamaya başlar..**

VE...

Tamamen nura boğulur...

Yüce Âlemle arasına gerilen kalın perde kalkar...

Karalığı kalkıp, perdeler aralandıktan sonradır ki, ruhlar âleminin kapısı açılır, gayb âlemi önüne serilir...

* * *

Onikinci Bölüm

HALVET
ŞARTLARI ve USÛLLERİ

Bu mevzua, size önce bir Âyet-i Kerimeyi meâlen arz edelim..

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«...Ve Musa ile kırk günlüğüne vadeleşmiştik..» (2/51)

Bir de Hadis-i Şerif alalım...

Resulüllah S.A.V. **Efendimiz** şöyle buyurdu:

- **«Bir kimse, kırk gün, ihlâs üzere sabahlarsa... hikmet kaynakları kalbinden diline kadar açılır...»**

Yukarıda arz edilen Âyet ve Hadisin aydınlığı altında, düşüncelerimizi açmaya başlayabiliriz:

Bilesin ki!..

Cenab-ı Hakka vuslat, ancak halvet yolu ile açılır...

Halvet ise: Ancak, kalbi, halk mefhumundan arıtmak suretiyle olur.. Bu ise... ON şarta bağlıdır...

Bu ON şartı aşağıda sıralıyoruz:

ON ŞART:

BİRİNCİSİ:

Dar, karanlık bir yerde, Hakka ibadet kasdı ile, oturup zikir ve fikirle meşgul olmak...

İKİNCİSİ:

Daima, abdestli bulunmak... Ama eksiksiz., tam..

ÜÇÜNCÜSÜ:

Zikre devam... İşbu zikir, **LÂ İLAHE İLLALLAH** Kelime-i Tevhididir...

Manası:

- **ALLAH'TAN BAŞKA İLÂH YOKTUR...**

DÖRDÜNCÜSÜ:

ALLAH'tan başka zihni meşgul eden ne varsa... hepsini hatırdan gönülden çıkarmak...

BEŞİNCİSİ:

Usulüne göre oruca devam etmek...

ALTINCISI:

ALLAH'ı anma durumları dışında sükûta devam...

YEDİNCİSİ:

Murakabe... bu murakabe, şeyhin kalbine dönük olmalı... Ondan hizmet ve yardım taleb edilmeli...

SEKİZİNCİSİ:

Allah-ü Taâlâ'dan yüz çevirip kaçmayı bırakmak... Bu her hal ü kârda olacak... Yani: Darlıkta, genişlikte... kederde, rahatta... sağlıkta, hastalıkta..

DOKUZUNCUSU:

Allah-ü Teâlâ'nın varlığı dışında ne varsa... neyin varlığı vehmediyorsa... gözü, onların hepsinden almak, onlara bakmamak...

ONUNCUSU:

Cümle sıkıntılara sabır..

* * *

*

Onüçüncü Bölüm

ZİKR'İN YAPILIŞ ŞEKLİ

Zikir babında, şu Âyet-i Kerimeyi meâlen alalım:

- **«Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikrediniz...»** (33/41)

Bu Âyet-i Kerimeyi, tefsir edenlerden,

- **ALLAH'ı hiç unutmayınız...**

Şeklinde açıklananlar da vardır...

Bir de Hadis-i Şerif alalım...

Resulüllah S.AV. **Efendimiz** şöyle buyurdu:

- «Mana yolunda ki seferinize devam ediniz, zira ferdiyet makamına varanlar, müsabakayı kazandılar.»

Soruldu:

- Ferdiyet makamına varanlar kimlerdir...???

Şu cevabı aldılar:

- **«Onlar, Allah'ın zikri ile sallandılar... Bu zikirle sallanış, onların günahlarını döktü...»**

Böyle olunca da: Onlar maddî yükte hafif olarak, manada paha biçilmez kıymeti buldular... Kısa yoldan değerlerini buldular...

Zikir olarak, beğenilip alınan :

- **LÂ İLAHE İLLALLAH...**

- **ALLAH'TAN BAŞKA İLÂH YOKTUR...**

Kelime-i Tevhididir..

Zira, o manada Allah-ü Teâlâ'nın zatı dışından vehmedilen şeylerin yok olması ve o yüce hazretin isbatı vardır...

*

<u>Zikre başlamak arzu edildiği zaman:</u>

Önce bir boy abdesti alınmalıdır.

Sonra...

Tevbe yoluyla, bütün günahlardan temizlenmek gerekir...

Ayrıca zikir esnasında giyilen elbise de, önceden yıkanıp temizlenmiş olmalıdır.

Yukarıda anlatılan işler tamam olduktan sonra...

Gözden, kulaktan uzak bir yere girilmeli ve diz çöküp oturmalıdır...

Anlatılan işler tam yapıldıktan sonra, zikre başlama zamanıdır... Tazim ve saygı eksik edilmemelidir.... Bu babda kusur olmamalıdır...

Zikri yaparken:

— LÂ İLAHE...

Kelimesini göbek altından çekip:

— İLLALLAH...

Kelimesini, hızla kalbe vurmalıdır.

Öyle ki; bu vuruşun tesiri bütün duygulara ulaşmalı ve manası orada karar kılmalıdır..

— LÂ İLAHE..

Derken...

Kalbe herhangi bir yersiz hatıra gelirse, onu:

— İLLALLAH..

Kelimesi ile, atmalı, yerine ALLAH sevgisini yerleştirmelidir...

Bu zikre, o kadar devam edilmeli ki...

Hayal îsılatı olan bütün şeyler, eriyip gitsin...

Yerine müşahede çeşidinden olan şeyler gelsin...

* * *

*

MÜRİDİN VASFI

Müridler, aynı çatı altında toplanmış aile topluluğu gibidir.

Esas mana bu olunca, şu âyet-i kerimeyi buraya alıyoruz.

«Ehl-i beyt, Allah-ü Teâlâ'nın muradı, sizden günah kirlerinin giderilmesidir...» (33/33)

Her mürid için gerekli olan **YİRMİ** vasıf vardır...

Onları sıra ile aşağıya alıyoruz:

*

BİRİNCİSİ:

Vücudu zaafa düşürmemek şartı ile az yemek... kendisinde ki zikir yapabilme ve iyi düşünebilme kuvvetini zaafa düşürmek olmaz..

*

İKİNCİSİ:

Az uyumak... Sıhhati devam ettirecek şekilde, yeteri kadar uyumalı.

Bunun dışında ve fazladan yan gelip yatmak olmaz.

*

ÜÇÜNCÜSÜ:

ALLAH'ı anmak... Öyle ki: Bir an bile ondan ayrı olmak hissedilmemeli...

*

DÖRDÜNCÜSÜ:

Halvete devam...

Abdest almak, ihtiyacını gidermek, cemaatle namaz kılmak, Cuma namazına gitmek v.b.zaruri haller dışında halvetten uzak olmamalıdır...

*

BEŞİNCİSİ:

Tevbe'dir... Zühd'dür...

Tevbe: Günahları bırakıp Allah'a dönmek manasına alınmalıdır...

Zühd: Dünyalık şeylere, karşı:

-Az, çok...

Demeden ganigönüllü ve onlara karşı aşırı duygu beslememelidir...

*

ALTINCISI:

Tecrid...

Tecrîd: Kalbi Allah'tan alamayacak şekilde dünyalık işlerden ilgiyi kesmektir...

*

YEDİNCİSİ:

Sağlam, temiz, katıksız iman ve Allah'a garazsız ivazsız bağlanmak manasına gelir.

İşbu itikad, asr-ı saadet ve tabiinin yolunca olmalı...

Rafz, itizal, cebr, taassub, cidal namları ile yad edile sapık mezheplerin tuttuğu yola sapmamalıdır...

Şeriatın emri gereğince, temiz, şüpheli işlerden sakınır olup tembel olmamalıdır...

Yiyim ve giyim işlerinde, ihtiyatı elden bırakmamalıdır...

Dinî emirlerde, ruhsat yollarından çok, azim ve karar isteyen işler tutmalıdır...

*

SEKİZİNCİSİ:

Sabır...

Bu yolda, çok sabırlı olmak icab eder... İbadet ve taat işinde, sabırla çaba harcanmalıdır...

Özellikle: Nefse, mücahede gemi vurulmalı... Hiç bir şekilde nefsin yersiz arzularına boyun eğmemelidir... Daima onun kötü görünüşü aksine gidilmelidir.

*

DOKUZUNCUSU:

Şecaat...

Şecaat: Bahadırlık, kahramanlık manasınadır.

Hak yola giren ve mürid olma vasfını alan kimse, kendisini güçlü bilmelidir.

Kendi kuvvetine inanmalı, nefse karşı mukavemet göstermeli ve onun hilelerine aldanmamalıdır...

Şeytan başta olmak üzere, insanların ve cin tayfasının yersiz telkin kabilli sözlerine kanmak olmaz...

*

ONUNCUSU:

Bezl...

Bezl: Genellikle, mal ve para harcamak manasına gelir.. Amma yerinde.

Halk yolcusuna, yerinde bolca harcamak düşer... Aşırı olmamak da şarttır... Yeri gelince de esirgememek icab eder..

Hak yolcusu mürid cimri olmaz... Cömert olur...

Malını yeri gelince dağıtır, karşılığında da maddî bir fayda ummaz..

Yapılan iyiliği başa kakmak âdeti de yoktur...

*

ON BİRİNCİSİ:

Fütüvvet...

Fütüvvet: Bugünkü dilde, cömertlik, alicenablık, saygı duyulan bir vasıf olarak ele alabiliriz...

Bu vasfa sahip olmak için: itaatkâr, kendi hakkını koruyan ve başkalarının hakkına karşı da, saygılı olmak icab eder. Uhdeye düşen her hak da mutlaka ödenmelidir.

*

ON İKİNCİSİ:

Sıdk...

Sıdk: Doğruluk, demektir.

Bu vasfa sahip olmak içten gelen samimî bir halde Allah'a bağlanmalıdır. Hem de, bütün varlığı ile ve, mahlukattan hiç birine gönül bağlamadan..

*

ON ÜCÜNCÜSÜ:

İlim...

İlim: Bilmek, öğrenmek, bellemek ve anlamak manalarına alınabilir..

Her Hak yolcusu, dine ait emirleri tam ve yerinde yapabilmek için, Farzları, sünnetleri, ayrıca kendisine gerekli dinî emirlerin köklerini ve dallarını bilip öğrenmek zarurîdir...

*

ON DÖRDÜNCÜSÜ:

Reca...

Reca: Burada, daha ziyade ümid, arzu, dilek ve temenni manalarınadır.

Bu halde bulunan bir kimse, hiç bir şekilde Allah'ın fazlından ümidini kesmemelidir..

Bazan, değişen hallerin bir icabı olarak kabz, yani: Manevî bir kesinti olursa...

ümitsizliğe düşmemeli ve mücahededen geçmemelidir...

Sonra, Hak yakınlığına varamayacağı vuslata eremeyeceği şeklinde bir ümitsizliğe de düşmemelidir...

Tam aksine: Gayretini harcamalı ve en yüksek hallere ereceğine ve en yüce makamlara çıkacağına inanmalıdır...

*

ON BEŞİNCİSİ:

Tevekkül...

Tevekkül: Allah katında kendisi için ayrılana razı olmak.

Allah'a itimat etmek... halkın elinde gibi görünen şeylerden ümidi kesmek...

Tevekkül haline sahib olmak isteyen bir Hak yolcusu, kendisini, cihad denizlerine salmalıdır... Bu işte, halkın olur olmaz sözlerine aldırış etmek yaramaz.

Şöyle ki:

Halk, kendi halini beğenmiş veya beğenmemiş, reddetmiş, kabul etmiş, düşman olmuş veya dost olmuş...hiç aldırış etmemelidir.

*

ON ALTINCISI:

Akıl...

Akıl: Bir çok manalara gelir... Kısaca şu tarif yeterlidir:

- Akıl, kalbde bir nurdur. Hak ve batıl o sayede ayırd edilir..

Hak yolcusu her mürid, aklını kullanmalıdır.. Böyle yaptığı takdirde olgun bir kimse olur... Halim selim olur.. Aşırı bir zillete varmadan yatkın olur... Kendi durumunu anladığı için, aşırı bir üstünlük taslanmaz.

Bundan sonradır ki: Bütün hareketlerini kontrol edebilir ve mazbut bir kimse haline gelir..

*

ON YEDİNCİSİ:

Edeb...

Edeb: Akla ve geleneğe uygun hareket tarzı takib etmek, manasına alınabilir..

Bu yola giren bir kimse: Başta Allah'a karşı olmak üzere, manevî terbiyesini üzerine alan zata karşı edebe aykırı bir davranışta bulunmamalıdır..

Meselâ:

Efendisinin gizli tutmak istediği bir hali varsa... Onu ifşa etmemelidir. Ondan bir şey dilerken, ancak lehine olan şeyleri dilemelidir..

Onun hizmetinde devamlı ise... bundan bir gurur payı çıkarmamalıdır...

Onunla konuşurken... sesini, onun sesinden fazla çıkarmamalıdır...

Onun verdiği emirlere, ortaya sürdüğü görüşlere karşı yersiz bir itirazda bulunmamalıdır... Onunla olan manevî bazı halleri varsa...

Bunu da rasgele ortaya atıp her olur olmaz yerde anlatma-malıdır...Özellikle, Efendisi yanında, dilini yersiz sözlerden korumalıdır...

*

ON SEKİZİNCİSİ:

Hulk-u hasen...Elbette, bir Hak yolcusu müridin iyi huya sahib olması şarttır.

Şöyle ki:

a) Tabiatı sert olmamalı... Mülayim olmalı ve yumuşak başlılığını devam ettirmelidir. Herkes onun huyundan emin olmalıdır.

b) Kibirden, böbürlenmeden uzak durmalıdır...

c) Şan, şöhret, makam ve üstünlük taleblerini kalbinden uzak tutmalıdır..

d) Halka sıkıntı vermekten ve olması imkânsız işlerden uzak durmalıdır..

ON DOKUZUNCUSU:

Teslim..

Teslim: Burada Allah'ın emirlerine boyun eğmek manasına alınmamalıdır..

Yüce Allah'ı dileyen bir kimse, Allah'ın her hükmüne boyun eğmelidir. Ama her şeyde... Fayda, zarar, mihnet ve şer..

Onun kazasını daima rıza ile karşılamalıdır... Unutulmamalı ki: Onun işlerinin ardında daima bilmediği hikmetler gizlidir...

Onun nimetlerine şükretmeli... Onun tecrübe yollu gelen belâlarına sabırla karşı durmalıdır...

Şu Hadis-i Şerif önemlidir:

- «O kimse ki, kazama razı değil, belama da sabırlı değildir, varsın benden başka bir Rabb arasın..»

Bu Hadis-i Kutsidir... Yani, Mana itibarı ile Allah-ü Teâlâ'nın lafız olarak da, Resulüllahın...

*

YİRMİNCİSİ:

Tefviz...

Tefviz: Burada, bütün işleri Allah'a ısmarlamak, manasına alınabilir..

Böyle yapılırken, gaye şu olmalı; ona karşı bir irfan sahibi olmak, onun yüce varlığına karşı marifet duygusu hâsıl etmek ve... yakınlığı duygusunu bulmak...

Bu gayelerin dışında hiçbir şey o Hak yolcusunu alakadar etmemelidir... Hatta...

Cennet ve Cehennem mefhumları bile...

*

Yukarıda sayılan YİRMİ vasıf, her HAK yolcusunun riayet etmesi gereken hususlardır ki, yaşıyacağı iyi vasıflar arasında sayılır...

Her kim bu YİRMİ vasıftan birine olsun riayet etmezse... bozarsa., bu yolda onun elde edeceği bir nasib yoktur.

* * *

*

HALVET'İN FAYDALARI

Halvetin faydaları özetle **beşe** ayrılmıştır. Bunlar sırası ile :

1 - Vakılalar...

2 - Müşaheler...

3 - Mükâşefeler...

4 - Tecelliler...

5 - Vusul...

Bütün bunlar, çok ayrıntılı ve geniş manalar ifade eden kelimelerdir.

O manaları, daha rahat açabilmek için, her birini ayrı bir BÖLÜM gibi alıp anlatacağız..

Bu arada şunu hemen kayd edelim şöyle ki:

Bir Hak yolcusu salik, nefsi için riyazet yoluna girince, ona birçok geçiş yerleri, bu mülk âleminde de olur, bu âlemin ötesinde ki melekût âleminde de...

Her âlem için kendine has haller vardır..

Ve..

O yolları aşarken, çeşitli hallere vakalara raslar.

* * *

*

VAKIALAR

Başlıkta ki VAKIALAR, kelimesini, RÜYALAR, manasına alırsanız, konuyu daha iyi kavramış olursunuz...

Anlatılanın dışında, VAKIA'nın kısaca tarifi şöyledir: Uyku ile ayıklık arası bir halet içinde görülen rüyalar... Ya da tam bir uyku halinde görülen rüyalar...

Bunlardan Hakka doğru yol alan salik için üç fayda vardır...

Onları şöylece sıralıyoruz:

BİRİNCİSİ:

Başta, salik kendi durumunu tayin eder... Kendi manevî haline muttali olur.

Meselâ:

a) Artık eksik, üstünlük derecesini anlar. Şevk durumunu görür..

b) Menzil, makam ve diğer derecesini anlar...

c) Derece kaybını, yüceldiğini, düştüğünü sezer...

d) Hakkı ve batılı sezer...

e) Nefsanî, hayvanî, şeytanî işlere vakıf olur...

f) Duygular yönünden, duymaya has olan ve kalbe, ruha gelen çeşitlerini de idrâk eder..

*

GÖRÜLENLERİN MANALARI;

Şimdi, Salikin yaşadığı duruma göre, gördüğü şeylerin ifade ettiği manaları anlatalım:

Nefsanî olan kötü hallerden: Hırs, hased, cimrilik, kin, kibir, öfke, şehvet v.b. hallerin her biri için rüyada, o vasfı taşıyan bir hayvan hâsıl olur..

Meselâ:

KARINCA ve FARE:

Bunlardan birini, ya da ikisini gören kimsede hırs, doymazlık hali üstün gelmiştir. İstilâ etmiştir.

KÖPEK ve MAYMUN:

Cimrilik hali kendisine üstün gelen kimseler bu hayvanatı görürler...

YILAN ve AKREP:

Kini fazla olanlar, bu zararlı yaratıkları rüyada görürler..

KAPLAN:

Bu mahluku görenlerde, daha çok büyüklük taslama vasfı üstündür...

EŞEK:

Rüyada, bu hayvanı görenler şehvet arzularına mağlup olmuşlardır...

KOYUN ve KEÇİ:

İnsanî duygularını yitirenlere de, rüyalarında bu gibi hayvanlar gelirler...

CANAVAR:

Kurt vb. tırnaklı yırtıcı hayvanlar, anlamına gelir... Bu misillu yaratıkları da, kendisinde kırıcı sıfatlar hakim olan görür...

ŞEYTAN - ŞIVIT (GULYABANÎ) :

Bu misillû yaratıkları rüyalarında görenler ise... karıştırıcılık ve şeytanlık tinetine sahip olanlardır...

TİLKİ ve TAVŞAN:

Bunları rüyalarında görenler de, başkaları için hile ve mekir düşünen kimselerdir..

*

Yukarıda sayılan vasıflar üzerine diyeceğimiz bir şey daha var ki, onu da hemen bildirmemiz gerekir..

Şöyle ki:

a) Bir kimse, sözü geçen hayvanattan birini veya birkaçını görürken, kendisini onlara alt olmuş görürse... bilmeli ki: Onların taşıdığı vasıf kendisini alt etmiştir..

b) Bir kimse, bahsi geçen hayvanattan birini veya birkaçını gördükte, onları emri altına almış görürse... onların taşıdığı vasıfları, özünde zararsız hale getirmiş, demektir...

Denizler, su bentleri, havuzlar, bağlık, bahçelik, köşkler, pâk aynalar, ay, yıldız ve bunlarla süslü gök yüzünü gören kimse... kendi kalb âlemini görmüş olur..

Nurları, yücelere doğru çıkıp yükseldiğini, yeryüzünün kendisine küçüldüğünü, semaya doğru çıktığını, hava boşluğunda yüzdüğünü, dış duygulara muhtaç olmadan manaların sırrını çözdüğünü, dinî ilimler öğrendiğini gören kimse de bilmeli ki: Ruhanî âlemde hayli mesafe kat etmiştir.

Melekût âlemine geçtiğini, melekleri temaşe ettiğini, gizli seslere muhatab olduğunu, felekler, yıldızlar, arş ve kürsîye gören kimse de bile ki: Meleklere has sıfatlarla özünü bezemiştir... Dolayısıyle kendisinde iyi huylar hâsıl olmaya başlamıştır...

Gizliden de gizli nurları, ilâhî sıfatların keşfini, ilham, işaret, vahiy gibi halleri, rübubiyet tecellisini gören kimse de bile ki: Rahmanî huylarla huylanmak yolundadır..

İKİNCİSİ:

Rüyaların faydaları babında ikincisi, demektir...

Kalb, ruh ve melekî âleme has olan rüyalar, daha çok zevkle gelir...

...Ve bundan nefse, bir hayli mana şarabı içmiş gibi, manevî kuvvet ve zevk gelir...

Bu halin zuhuru ise., daha ziyade: Halktan kaçmak, bu âlemin geçici tatlarını bırakmak ve bu cisimle ilgili iştah verici şeyleri bir yana atmakla hâsıl olur..

İşte...

Bundan sonradır ki: Öz âlemle, ruhanî âlemle ünsiyet peyda olur..

Dahası var...

Sırların ve manasının çözümü güçmü güç alemindeki kısmet kaynağına varılır...

Şu Âyet-i Kerime bu manada gelmiştir:

«Gayrı herkes, içeceği kısmet kaynağını bildi...» (7/160)

ÜÇÜNCÜSÜ:

Bu da, rüyaların faydaları babındadır...

Hak yolcusu salik, öyle bir deme gelir ki, artık onu niçin rüyaların bir hükmü kalmaz... Onlardan faydalanamaz... Zira o makamda, salikin şuuru kaybolmuş, kendisinden geçmiştir. Sülkû da böylece bitmiş olur...

İşbu durumda ona manevî bir terbiye verebilecek mürşid gerekir...

Eğer o kimsenin yolculuğu, kab ve nefis cihetinden olsaydı, mümkündü ve bir terbiyeci zata ihtiyacı olmazdı...

Ne var ki, yukarıda da anlatıldığı gibi, bu makamda salik... artık ruhanî makama geçmiştir...

Halbuki buradan da geçmesi gerekir... Ama, kendisinde değildir ki, geçebilsin..

Böyle olunca, orayı aşması için, velayet sahibi bir velî zatın tasarrufuna ihtiyacı vardır...

Başka türlü imkânsızdır...

* * *

*

MÜŞAHEDE

Önce, müşahedenin gerçek olduğunu anlatan bir Âyet-i Kerime sunalım:

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«Onun gördüğünü, kalbi yalana çıkarmadı...» (53/11)

Şimdi, bir Hadis-i Şerif alalım:

Resulüllah S.A.V. Efendimiz şöyle buyurdu:

- **«İhsan, Rabbını görür gibi ibadet etmendir, sen onu görmesen dahi, o seni görür..»**

*

Yukarıda meâlen beyan edilen Âyet ve Hadisin aydınlığında, fikirlerimizi şimdi açıklayabiliriz...

Bilesin ki, kalb aynası:

- **LÂ İLAHE İLLALLAH**

- **ALLAH'tan başka ilâh yoktur.**

Kelime-i Tevhidi ile safiyetini bulup, kendisinde bir parıldama hâsıl oldu mu... Kiri, pası gider...

Dolayısıyla, öz âlemin nurları onda görünmeye başlar... Ama bu görünüş, onda ki parlaklık kadar olur... Bu, onda başlayan ilk haldir ki; önceleri şimşek çakışı, hafif yanıp sönen ışıklar gibi olur.. Sonraları yavaş yavaş artmaya başlar...

Önce bir yıldız gibi sonra hilâl şeklinde, daha sonra ayın mehtap görünüşü gibi olur... İlerler... İlerler... Sonunda güneş gibi olur... Böyle de kalmaz, daha da artar... O kadar ki... Artık hayal gücü onu tasavvur edemez olur...

*

Anlatılan nurun rengi değişebilir... Bazan gök rengi mavi, bazan da yeşil olur...

*

Kalb, tam bir safiyete erdikten sonra, onda bir başka nur şuası parıldar ki; güneş şuasına benzer, ona bakılamaz...

*

Hakk'ın nuru, ruhun nuruna aksedip birleşince şühud zevki veren bir müşahede hâsıl olur...

Hakk'ın nuru, bazan; Ruh ve kalb vasıtası olmadan da zahir olur... İşte o zaman, şekil, benzerlik ve zıddiyet durumu kalkar ki, işte o zaman temkin hali, bu durumun gerekli bir sonucu olur..

Ve bu sonuçta; doğma, batma, sağ, sol, alt, üst, zaman, mekân, yakın, uzak, gece, gündüz mefhumu ortadan kalkar...

Çünkü : ALLAH'a göre, ne sabah vardır, ne de akşam... Perdeler aralanır ve şu Âyet-i Kerimenin manası ortaya çıkar:

«Onun yüzünden başka her şey helake varıcıdır...» (28/88)

İşbu nurlar, cemal sıfatının nurlarıdır ki; Lütuf âleminde zahir olur... Bu ise... fena halinin de fenaya varmasını gerektirir..

İlk başta yakıcı bir nur zuhur eder ki, şu Ayet-i Kerimenin manasıdır...

«Ondan bir eser bırakmaz, ama ondan vazgeçmez de...» (74/28)

Şayet bu yakıcı nur, anlatılan fena içinde fenada zahîr olursa., o zaman, bu vücudun kalkması gerekir ki, öyle olur... böylece resmiyet ve âdet gider kaybolur...

Bu babda bilmen gereken bir şey daha var ki, onu da diyelim:

Celâl sıfatı, tecellilerine ait nurlar yakar...

Cemal sıfatı, tecellilerinin nurlarıysa doğar... hem de pek aydın bir şekliyle...

Celâl sıfatı, tecellilerin nurları bazan karanlık da olabilir... Ama onun şeklini akıl bilemez... Şerhini yapmak ise... zordan da zor bir iştir...

*** * ***

*****

MÜKÂŞEFELER

Önce bu bahsi aydınlatan bir Âyet-i Kerimeyi alalım...

Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

«Senden perdeni aldık, bugün görüşün keskindir...» (50/22)

Bir Hadis-i Şerifte ise şöyle buyruldu:

«Onun perdesi nurdur, onu açacak olsa yanarız...»

Keşfin manası şudur:

Perdeyi aşıp öteye geçmek.. Şu yoldan ki: Keşif sahii olan kimse, önce bilmediği bir şeyi, elde ettiği keşif sayesinde idrâk edip bilir.

İşbu hal:

-Hicab...

Tabir edilen perdelerin aralanması sonunda olur..

Hicabı, bir başka manada ele alınca, şöyle anlatmak mümkündür:

- Hicab, bazı engellerdir ki, kul o engeller sebebi ile, Hakka vâsıl olamaz, perdelenir...

İşbu engeller ise... seyir halinde uğrayıp mana varlığına giydiği Dünya ve Âhirete ait kisvelerden ibarettir...

Bu manada buyurulan bir Hadis-i Şerif şöyledir:

- **«Allah için, nurdan ve zulmetten yetmiş bin perde olduğu bir gerçektir...»**

*

Keşif, aşağıda daha ayrıntılı anlatılacağı üzere beş kısımda mütalaa edilir.

Şöyle ki:

a) Aklî Keşif...

b) Kalbî Keşif...

c) Sırrî Keşif...

d) Ruhî Keşif...

e) Hafi Keşif..

Bunların daha açık manaları aşağıda anlatılacaktır..

a) <u>Aklî Keşif:</u>

- Akıl yolu ile elde edilen keşif..

Demektir...

Şöyle ki:

Bir Salik, çeşitli mücahede usullerini dener, çeşitli riyazet yollarına girerse., akıl yönüden bir yükselme kaydeder... Do-layısı ile aklın ereceği cinsten manaların kapısı ona açılır.. Bu mümkinat âleminin sırlarını akıldan çözmeye başlar...

İşbu anlatılan keşif, aklî keşiftir.. Ayrıca:

- **Nazrî Keşif...**

Adı da konabilir...

b) Kalbî Keşif:

- Kalb yolu ile elde edilen keşif...

Demektir...

Ki, bu, muhtelif nurların kalbe çakmasından başka birşey değildir...

Nitekim bu, MÜŞAHEDELER, bölümünde geçti..

Bunun adına;

- Şuhudî Keşif...

Denir,.

c) Sırrı Keşif:

- Sır yolu ile elde edilen keşif..

Demektir..

Şöyle ki:

Hak yolcusu salik, bu yola girerse... yaratılmışların sırlarına vâkıf olur, onların hikmet yönlerini çözer... Bu varlığın yaratılış sırrını anlamaya başlar... Bunun adına:

- İlhâmî keşif..

Denir...

d) Ruhî kesif.:

Demektir...

Şöyle ki:

Salik olan Hak yolcusu, bu ruhî keşfe erişince, kendisine: Cennet ve Cehennem takdim edilir...

Mirac hallerini bulur ve melekleri de görür..

Şayet salik, tam bir safiyete ermiş nefsanî kederlerden kendini almış ise... sonsuz âlemler ona zahir olur... Zaman ve Mekân kayıtları, perdeleri kalkar...

Durum ki anlatıldığı gibi oldu; işte o zaman Hak yolcusu salik, geçmiş zamanların haberlerin getirir ve gelecekteki işleri anlatır...

Onun için yalnız Dünyaya ait olan Zaman ve Mekân değil, âhirete ati olanlar da kalkar... Yönler ve cihetler de silinir...

Kerametler ise.. Bu yoldan zuhura gelir...

İşbu kerametler ise... hatıra gelen her hangi bir hal veya gizli hallere vâkıf olmak, su ve ateşte yürümek, yerin mesafe bakımından o kimse için kısalmışı... çeşidinden işlerdir... Bunların dışında daha başka haller de sayabiliriz... Bunun adına:

e) <u>Ruhî keşif.:</u>

Derler...

Hafi Keşif:

- Herşeyden öte gizli bir keşif yolu elde etmek...

Manasına gelri...

Şöyle ki:

Bu yoldan salik olan Hak yolcusu, Allah-ü Taâlâ'nın sıfatlarını anlar...

Bu anlaşılan sıfatlara, haline ve makamına göre: Celâl ve Cemal olabilir...

Hafi, kelimesinin tasavvufî yönden ifade ettiği manayı şöyle anlatabiliriz:

- Ruhanî bir nurdur... Mücerrettir... Özeldir.. Onu, Allah-ü Taâlâ kullarından dilediğine hibe eder...

Nitekim, bu mana, şu Âyet-i Kerime ile sabittir:

«Bu zümre o zümredir ki, onların kalbine ALLAH imanı yazdı... Ve zatından bir ruhla onları güçlendirdi..» (58/22)

Burada bahsi edilen ruh, doğrudan doğruya, Hakk'ın zatına ait bir ruhtur..

Bu mana, bir başka Âyet-i Kerimede ise, şöyle ifade edilir:

«Şekil zatına ait bir iş olarak ruhu kullarından dilediğine gönderir...» (40/15)

İşbu halin adı:

— Sıfatî bir keşiftir...

Hülâsa: Yukarıda da anlatıldığı gibi, HAFİ KEŞİF, ilâhî sıfatlara ait bir keşiftir...

Durum böyle olunca, salik o sıfatlardan hangisinde bir ilerleme kazanırsa... kendisine o yoldan keşifler hâsıl olur...

Şöyle ki:

Sem'iyet sıfatını keşfederse...kendisinde, manevî bir görüş ve müşahede hâsıl olur...

Celâl sıfatını keşfederse... fenadan da fena bulur...

Cemal sıfatını keşfederse... Cemali müşahede etmenin şevkine erer...

Kayyumiyet sıfatını keşfederse... bekanın bekasını bulur...

Vahidiyet sıfatını keşfederse... Vahdeti ilâhiye zuhur eder... hem de hiç bir ilim dalına muhtaç olmadan...

TECELLİLER

Tecelli bahsinde şu Âyet-i Kerime önemlidir:

«Ne zaman ki, Rabbı dağa tecelli eyledi...» (7/143)

Bu Âyet-i Kerimenin devamı ileride anlatılacaktır...

Resulüllah S.A.V. Efendimiz ise... tecelli üzerine şöyle buyurmuştur:

«Allah-ü Taâlâ bir şeye tecelli ederse... herşey o bir şeye boyun eğer...»

*

Şimdi tecelli üzerine fikrimizin beyanına geçiyoruz...

Tecelli özetle:

- İlâhî zat ve sıfatların tecellisinden ibarettir...

Diyebiliriz.

Bu arada şu noktayı belirtmek yerinde olur:

Tecelli:

a) İLÂHÎ..

b) RUHÎ..

Olmak üzere iki yoldan gelir...

Ne var ki, her salik, ruhî tecelli ile ilâhî tecelli beynini pek ayırd edemez...

Bu yüzden ikisi arasında ki farkı burada belirtmemiz yerinde olur..

Şöyle ki:

1- Tecelli-i Ruhî hüdus yolundan gelir... Ki bu durumda, tesiri devamlı değildir... Dolayısıyla, kendisinde beşerî halleri devamlı bir ifna kabiliyeti yoktur... Ancak zuhuru anında, beşerî vasıfları eritir... Ne zaman ki zuhuru kapanır, o zaman nefis, yine eski haline avdet eder... Böyle olunca, nefis için tam bir itminan hali hasıl olmaz...

2 - Tecell-i İlâhiye gelince o, anlatılanın tam aksine, tecelli tesiri devamlıdır... Fena hilenin de fenasını doğurur... Nefis de tamamen ölür... Ki bu durum, daha önce de anlatıldı...

*

Ruhi tecelli daha çok, yapılan zikirden hâsıl olan nurların üstünlüğünden meydana gelir... Bir de taat ve ibadet nurlarından...

Ruhanî nurlar denizi dalgalanmaya başlayınca, kalb sahillerine çarpmaya başlar... Tecellileri de bu şekilde gelir...

*

İlâhî Rabbanî Tecelliye gelince; bunu **iki şekilde** mütalaa edebiliriz:

1) Zatî..

2) Sıfatî...

Zatî Tecelli iki şeyden ibarettir:

1) Uluhiyet...

2) Rübubiyet...

Önce ULUHİYET TECELLİSİ üzerinde duralım:

«Onlar ki sana biat ettiler, gerçekte ancak Allah'a biat etmiş oldular... Allah'ın eli onların ellerinin üstündeydi...» (48/10)

Meâline gelen âyetle sabittir...

İşbu hal, **Resulülah** S.A.V. Efendimizde vuku bulmuştur..

Uluhiyet Tecellisi, bir başka yönüyle **Musa** a.s. Peygamberde oluşunu da, şu Âyet-i kerime bize bildirir:

«Ne zaman ki Rabbı dağa tecelli etti ve onu bir toprak yığını haline getirdi... Musa da bayılıp düştü...» (7/143)

*

Sıfatî Tecelli de **iki** şekil de meydana gelir:

a) Cemalî...

b) Celali...

Bu iki tecellinin ikisi de, zatî bir hüviyet taşır... Aynı zamanda kalbî bir hüviyet de taşır...

*

Sıfatlara ait tecelliler, kendisi ile hâsıl olan sıfatın şekline göre değişir...

Şöyle ki:

MEVCUDİYET:

Bu sıfatla gelen tecelli, fena - tümden yokluk - halinin de fenasını gerektirir... Nitekim bu hal, **Cüneyd- i Bağdadî** hazretlerine gelmiştir... Bu halini ifade için de şöyle demiştir:

- ***Mevcud ancak ALLAH'tır..***

*

VAHİDİYET:

Bu tecelliye eren kimsedeyse... Vahdet hali zuhura gelir... Nitekim bu hal, **Ebu Said** (k.s.) hazretlerine vuku bulduğu zaman, her şeyi olduğu gibi, aslî halinde görmüş:

- ***Şu şudur, şu da şu.***

Şeklinde müşahadesini anlatmıştır..

*

KAİMİYET:

Bu tecelli, insana özünde ki kıyamı meydana getirir, anlatır... Nitekim, **Beyazid-i Bistamî** (k.s) hazretlerine bu tecelli olduğu zaman:

- ***Özümü takdis ederim, şanım ne kadar yüce...***

Demiştir...

*

ÂLİMİYET:

Bu tecelli, ledünnî ilimleri doğurur..

Bu tecellinin manası, şu Âyet- i Kerime ile tesbit edildiği görülecektir:

«Biz, ona katımızdan ilim öğrettik..» (15/65)

*

MÜRİDİYET:

Bu tecelli irade doğurur... Bunu: İradenin, Cenab-ı Hakk'ın iradesi olması, şeklinde yorumlamak, mümkündür..

Nitekim bu mana, **Ebu Osman** (k.s.) hazretlerinin dilinden şu şekilde ifade edilmiştir:

- ***Otuz yıl olur ki: Cenab-ı Hakkı 'n muradı, benim muradım olmuştur...***

*

KADİRİYET:

Bu tecelliden güç doğar.. Kuvvet hâsıl olur.

İşbu tecelli **Resulüllah S.A.V. Efendimize** olmuştur ve:

«Attığın zaman, sen atmadın, Allah attı...» (15/65)

Âyet-i Kerimesi ile de ifadesini bulmuştur...

*

BEKA:

Bu tecelli, ikiliği ortadan kaldırır...

Bu mana, **Hallac-ı Mansur** (k.s.) hazretlerinin dilinde ifadesini şöyle bulmuştur:

- ***Aramızda ayrılık, bana zahmetten başka bir şey getirmiyor... Kereminle bu ayrılığı benden al...***

*

RAZİKIYET:

Bu sıfattan doğan tecelli rızık ihsanını sağlar...

Nitekim bu yoldan bir tecelli Hazreti **Meryem**'e şu emir çerçevesinde gelmiştir:

«Hurma dalını kendine doğru salla, sana taze hurma düşecektir...» (19/25)

HALİKIYET:

İşbu sıfatın tecellisi, insanda yaratıcılık gücünü doğurur...

Bu hal, **İsa** a.s. Peygamber de görülmüştür. Şu Âyet-i Kerime bu manayı daha iyi anlatır:

«İznimle, çamurdan kuş şeklinde bir mahluk halk ederdin....» (5/10)

*

AZAMET ve KİBRİYA:

Bu sıfatların tecellisi, varlık izlerinin yok olmasını sağlar...

*

CEBERUT:

Bu sıfatın tecellisi sonunda, hadde varan heybet tecellisi ortaya çıkar..

*

KAHHARİYET:

Bu tecelli de, fena halinin de fena bulmasını, yani, yok olmasını doğurur..

*

AZİZİYET:

Bu sıfatın tecellisine yer olanlara, Dünya ve Ahiretin saadeti gözükür...

*

CELÂL:

Bu sıfatın tecellisi bir geldi mi, gayrı zor gider... Zira o tecelli, temkin makamıdır, devam eder...

*

CEMAL:

Bu sıfatın tecellisi, devamlı değildir... Bazan olur, bazan olmaz... Zira Cemal sıfatı Telvin Makamıdır... İnsan, bu sıfatın tecellisinde, renkten renge girer... Halden hale geçer...

Son olarak, şu hususları da burada belirtmemiz yerinde olur...

Bilesin ki!..

Müşahade hali, tecelli ile olur... Ama bu o demek değildir ki:

- Müşahede tecellisiz olmaz...

Tecellisiz de olur..

Tecelli ise... Müşahede ile olur... Ama bu, o demek değildir ki;

-Tecelli müşahedesiz olmaz...

Müşahedesiz de olur..

Müşahede ve tecelliye gelince; her ikisi de ancak, mükâşefe ile olur.

Ama, tek başına mükaşefenin oluşu da, mümkündür...

* * *

*

VÜSUL

Vüsul: Kısaca, varmak, olmak, tamamlanmak manalarında kullanılır...

Bu manayı:

«Sonra... yaklaştı., ve... kaydı... Böylece, iki yayın birleşmesi gibi oldu... Hatta, daha da yakın...» (53/8-9)

«Şüphesiz, tam sonuç Rabbında biter...» (53/42)

Mealleri ile aldığımız Âyet-i Kerimelerin aydınlığında daha iyi anlamak mümkündür.

Resulüllah S.A.V. Efendimizi ise bu mana da şöyle buyurdu:

«Allah-ü Taâla, Musa'ya şöyle buyurdu;

- Aç kal ki, beni görebilesin... Maddî yöndekilerden soyun ki, bana vâsıl olasın...»

*

Yukarıda beyan edilen Âyet- i Kerime ve Hadis-i Şerifin aydınlığında, fikirlirimizi beyan etmeye geçebiliriz..

Önce, VÜSUL, kelimesinin ne manaya geldiğini anlatalım ki, bilinsin...

Şunu aklında tut!..

VÜSUL, bir cismin diğer cisme girmesine, ya da arızî bir şeyin diğer bir arızî şey olmasına, bilginin bilinene, yapının yapılana dahi ve tabi olmasına hiç benzemez...

Zira, Allah-ü Teâlâ, bu gibi şeylerden tamamen beridir... münezzehtir.

Hâsılı: Burada anlatılan VUSUL, bir başkadır.. Ve iki yönlüdür:

*

BİRİNCİSİ:

Bidayet vusulüdür... Şöyle ki:

Cenab-ı Hakk'ın güzelliği kula açılır....

Ve..

Kul, bu güzelliğe hayran olur... kendinden geçer... Durum k! böyle oldu; Kul, marifet haline baktığı zaman, Allah'tan başkasını bilemez...

Kul, himmetine, yani, gayretine baktığı zaman, Allah'tan başka bir gayesi olduğunu göremez... Böyle olunca, tümünü Allah'ın tüm varlığı ile meşgul bulur...

Durum böyle olunca, artık kendine gelemez ki: Zahirini ibadetle meşgul edip dış cephesini dolayısıyle mana cihetini ibadet ve taatle iman yoluna gide... Özellikle içini güze! huylarla bezeye...

*

İKİNCİSİ:

Nihayet vüsulüdür...

Bu vuslat halinde, kul tüm olarak, nefsinden soyunur... Allah için mücerred bir hal alır...

O kadar ki...

Kendisi o olmuş gibi olur... Gibisi de fazla...

*

Şu hususu da, unutmamak icab eder, vüslat hali, kulun elinde olan bir şey değildir... Kulun çalışması ile elde edilmez...

Vüsul, ancak ALLAH'ın yardımı ile olur...

Bir de, ilâhî cezbelerin tesiri ile...

Kulun bu iş için çalışması, ancak bir sebeb olabilir... Bu mana şu Âyet-i Kerime ile sabittir:

«O kimseler ki. uğrumuzda çaba harcarlar, elbet onlara yollarımıza hidayeti nasib ederiz..» (29/69)

Vüslatı bulan kimseyi, üç yönden mütalaa edebiliriz:

a) Tam bağımsız, mutlak bir meczub..

b) Salik olan bir meczub...

c) Tam bağımsız, mutlak bir salik..

Şimdi bunları sıra ile anlatalım:

BİRİNCİ YÖN:

Burada bulunan öyle bir kimsedir ki:

Cenab-ı Hak, onu, yardımı ile kendisine çekmiştir...

Yoluna girme hidayetini ona nasib etmiştir...

Yakınlık vuslatını ihsan eylemiştir...

Böylece ona, zahmetsiz olarak güzel makamları bulmayı da, nasib eylemiştir...

Bütün bu ihsanların neticesi olarak o kimse, riyazet ve halvetle ömrünü sürdürür... meşgul olur...

*

İKİNCİ YÖN:

Burada bulunan öyle bir kimsedir ki:

Mücahede ile meşgul olur...

Gözden ve kulaktan uzak bir yerde oturur...

Tam olarak, kendisini Allah'a verir...

O ki böyle yaptı: Allah-ü Taâlâ, ona rahmet nazarı ile bakar. ..

Lütfü ile, nimeti ile onu kuvvetlendirir ve... yüce makamlara çıkarır...

İşbu yüce makamlara çıkış, kısa süre içinde olur, kolay bir mücahede ile elde edilir.

*

ÜÇÜNCÜ YÖN:

Burada bulunan öyle bir kimsedir ki:

Ciddî bir mücahede yoluna girer...

Aynı şekilde riyazet yollarına da koşar...

Bu yoldan da, bütün vakalara ve hallere vâkıf olur... Anlar..

İşbu zor mücahede, riyazat, kırklık çilelerinin tamamı ile o kul büyük makamları elde eder...

Yukarıda anlatılan bu üç zümre, kendi gayretleri ile değil, elde ettiklerini Cenab-ı Hakk'ın yardımı ile elde ederler...

Kendi çalışmaları ancak bir sebeptir ki, o sebebi de, ALLAH halk eder...

* * *

*

MARİFET - HAL - MAKAM

İRFAN, MARİFET tadmak, yani ilâhî hakikatleri tadarak bilgiyi yakalamak... manasınadır...

Bunu da iyi anlamak için şu Âyet-i Kerimenin ifade ettiği derin manaya dikkat gerek:

«Şunu bil ki, Allah'tan başka ilâh yoktur..» (47/19)

Marifetin iki yönden olduğunu bilesin... Şöyle ki:

a) Umum kulların marifeti...

b) Has kulların marifeti..

Önce birincisini izah edelim...

Sonra da ikincisine geçelim...

BİRİNCİSİ:

Ki bu, umum kulların, yani sıradan insanların elde edeceği marifettir...

— İlm'el -yakin...

Tabir edilir... İlimle elde edilen marifet manasına gelir...

*

İKİNCİSİ:

Bu da, has kulların, yani, seçme insanların elde edeceği marifettir...

İşbu marifet ise... iki kısımda hâsıl olur:

a) Ayn'el- yakîn marifeti... Ki bu;

- Görerek bilip anlamak...

Demeğe gelir...

b) Hakk'al - yakîn marifeti.. Bu da:

- Ererek, olarak anlayıp bilmek manasına gelir...

Bunları biraz daha açmamız icab edecek...

Şöyle ki:

Ayn'el - yakîn: Bunu şu şekilde daha iyi anlatabiliriz.

- Bir marifet duygusudur ki, şühud yolu ile elde edilir ve seçme velîlere has bir makamdır...

Hakk'al - vakîn: Bunu da şu şekilde daha iyi anlatabiliriz.

-Bu bir marifettir ki, müşahede gözü ile, ruha açılır... Bunun hâsıl olması için de, kalb duygularının, nefsanî kederlerden temizlenmiş, selâmet sahiline çıkmış olması, bu beden yapısı ile ilgili işlerden de soyunması icab eder... Ayrıca, beşerî sıfatlardan da, safaya ermiş olması elzemdir...

İşbu anlatılan hallerden sonradır ki: Müşahede gözü ile ruha, Allah-ü Taâlâyı bilip görme yolları açılır.

Resulüllah S.A.V. **Efendimiz**, bu manayı şu Hadis-i Şerifi ile işaret etmiştir:

- **«Midenizi tıkabasa doldurmaktan ziyade aç kalınız ki... dışınızı da maddî ve fani ilgilerden temiz tutunuz ki: Bir ümidle kalbiniz yolundan Rabbınızı görebilesiniz..»**

Hazreti **Ali** r.a. ise, bu manada bir giriş konuşmasından sonra, şöyle buyurmuştur:

- ***Bu gözler, onu tam müşahede gözü ile göremez.. Ancak, kalbler hakikî iman gözleri ile onu görürler...***

Hazreti **Ömer** r.a. ise, bu makamda şöyle buyurmuştur:

- Kalbim, Rabbımı gördü...

Hakikatler, yukarıda ifadelerini bulan özlü sözlerde ki gibidir. Ancak şu da bir gerçektir ki: Bu makamlar, seçmelerin de seçmesi has kullara nasib olur...

Dendi ki:

- İlm'el - yakîn hali, nazarî ve delil yoluyla elde edilen bir makamdır..

- Ayn'el - yakîn ise... tam visal hali başladığı anda, bütün maddî unsurlardan temizlenip, onlardan tamamen ayrıldıktan sonra başlar..

Yukarıda geçen: İlm'el-yakin, Hakk'al-yakîn tabirlerini biraz daha açalım..

Ta ki... İyice.. Belleyesin!.. Anlayasın!..

Hakikatte: İlm-el - yakîn, insanların özlerine yerleştirilen birer vediadır...

Tek başına İlm'el-, bu vasfını alandan, bir ilim taşım geldiği zaman, şüpheli bir ilim olur...

Ancak... bu ilme yakîn yapıştığı zamandır ki, şüphe ortadan kalkar...

Hakk'al - yakîn ise... İlm'el - yakînin, yani; şüphe karışık olmayan ilmin de iştiraki ile, bir şey için:

-Şu gerçekten şudur; veyahut budur...

Hükmünü verdiren ilimdir...

Ayn'el - yakîn'e gelince: Artık bunda işaret yoktur... Bunda görgü vardır... Yaşamak vardır... Kul, bu ilme varınca, hakikatini bulur... O bulduğu ile bir olur...

Dolayısıyle, gizli sayılanlar, ayan beyan görülür...

Misâli:

Zahirdeki şeylere şu gözün bakıp gördüğüdür...

Ayn'el - yakîn durumuna gelen kimse, bu hali ile dış göze görünmeyen şeyler, hakkında gerekli hükmü vermeye her za-an hazırdır... Verdiği haber de, tam olarak doğrudur.

*

Bazıları **yakîn** için **beş mertebe** görmüş ve şöyle sıralamıştır:

1 - İsim...

2 - Resim...

3 - İlim...

4 - Ayn...

5 - Hak...

Sonra, bunların kimlerde olabileceği üzerinde durulmuş ve şöyle denmiştir:

- İsim ve resim: Sıradan insanlar içindir...

İlim ve Ayn: Evliyaya göredir...

Hak ise: Peygamberlere hastır...

Bir de, **Hakk'ın özü ve hakikati** vardır ki bu; **Resulüllah S.A.V. Efendimize mahsustur...**

*

Bu bölümün başlığında da görüldüğü gibi:

MARİFET — HAL — MAKAM, bahsindeyiz..

Buraya kadar anlatılan: MARİFET İDİ...

Aşağıda ise: HAL ve MAKAM anlatılacaktır..

*

HAL: istikrarsızdır... Gelip geçicidir. Bir an şöyledir, bir an sonra bir başka olur...

*

MAKAM: Yukarıda anlatılanın tam aksinedir... İstikrar ifade eder... Bir makam bulununca, onun geçmesi olmaz.

Gerek HAL, gerekse MAKAM: Bunlar birbirinin önü ve sonu sayılır...

Herhangi birşey, önce HAL, olarak başlar, MAKAM olarak biter...

Bunun için,şöyle bir misal vermek mümkündür:

- Bir kimsenin içinden, kendisini hesaba çekmek çağrısı gelir... bu, bir HAL, olur... Nefsanî sıfatlar üstün gelince, o içten gelen hesaba çekme çağrısı söner... Bu böyle devam edip gider... O çağrı bir çıkar, bir batar... Kul ise... bu HAL içinde devam eder...

Taa...

Allah tarafından o kula bir marifet duygusu gelinceye kadar...

O ki geldi...

Kulu tam bir muhasebe duygusu sarar...

Ondan ayrılamaz olur.

İşbu sonucun adı. MAKAM'dır..

*

Eserin sonuna geldik.. Tasavvuf yolunda hayli önemli olan: **KABZ** ve **BAST**, hallerinden de biraz bahsetmek yerinde olur...

Önce, KABZ'dan bahsedelim; sonra BAST'a geçeriz..

KABZ:

- Manevî varidatın kesilişi...

BAST:

- Manevî varidatın gelişi..

Demeğe gelir..

Her şeyin bir mevsimi, vakti ve zamanı olduğu gibi, anlatılan iki halin de mevsimi vardır... Bunların mevsimi: Has mahabbet halinin başlamasından evveldir, sonunda değil... Hatta mahabbet halinin başladığı sıralarda dahi olmazlar.

Genel olarak ele alınan mahabbte hallerinde de yine KABZ ve BAST hali yoktur...

Bir kimse, bu durumda ise... onun için, ancak:

- Korku ve ümit...

Manalarına gelen HAVF ve RECA vardır...

KABZ halinin varlığı, nefsin ortaya çıkması ve kulu alt etmesi sonunda görülür...

BAST halinin zuhuru ise... kalbin safa bulması ve her bakımdan üstünlüğü gösterdiği zamana rastlar..

Bazı zamanlar, bilinmeyen sebeplerden ötürü, bir varidat olarak, insanı KABZ veya BAST hali sarabilir...

Ne var ki, asıl istenen: Her ikisinin de olmamasıdır...

Bir kimse, KABZ ve BAST halini yok eder her iki halden geçip yükselirse... Onun nefsi, itminan halini bulmuş sayılır...

Bu manaya işaret olarak, **Amir b. Abdullah** hazretleri şöyle demiştir:

- Bir yabancı kadın görsem... benim için ha o kadın... ha bir duvar... aldırmam..

İşbu halin adı: FENA halidir.

FENA halinin manası o dur ki: Hazlar, tümden eriyip gide... Kul da haz namına bir şey kalmaya...

FENA halinden sonra, BEKA hali doğar ki, onun manası da:

- Amellerin de yok olması...

Şeklindedir. Bu durumda, dayandığı amelleri de gider... **ALLAH** ile kalır.

*

FENA hali üzerine, yukarıda anlatılanların dışında daha başka fikirler de ileri sürülmüştür... O fikirleri de aşağıya alıyoruz...

Denilmiştir ki:

- FENA hali, kulun eşya vasfı alan şeylerden geçmesidir... Nitekim bu hal, **Musa** a.s. Peygamberde görülür... Rabbı dağa tecelli ettiği zaman o: Kendini ve her şeyi kaybetti.

Cüneyd-i Bağdadî (k.s.) hazretleri ise, FENA halini şöyle açıklamıştır:

- Kendinde vehmettiğin vasıfların hiç birini tanımamaktır... Tam bir YOKlukla kendinden geçmen, her hali HİÇlik durumunun işgalidir...

*

FENA hali iki türlüdür.

1 - Zahirî..

2 - Batınî..

Zahirî FENA hali şu demektir:

- Fiil yolu ile **Cenab-ı Hakk**'ın tecelli etmesidir... Bu tecelli sonunda kulun bütün görüşleri gider... Dolayısı ile; Ne kendini ne de başkasına ait bir iş görür... Hepsini Cenab-ı Hak'tan bilir...

Batınî FENA hali ise... haller bağından sıyrılıp halleri de ALLAH'a teslim edenlerde görülür... Bu durumda olanlar, kalbden de geçer,.. Dolayısıyla, onların idare edeni **ALLAH-Ü TEÂLÂ**olur..

Kalbimizin bu din üzerine sabit kalması için dilek makamı ancak Cenab-ı Hak'tır...

Sabit söz üzerine kalbimizin tesbiti, dünya ve âhirette Cenab-ı Hakk'ın emrindedir...

ALLAH'ım duamıza icabet eyler...

ALLAH'ım duamıza icabet eyler...

ALLAH'ım duamız katında makbul olsun...

EVVEL, ÂHİR, ZAHİR, BATIN ALLAH'A HAMD OLSUN...

Efendim MUHAMMED'e, âline ve ashabına salât ve selâm eylesin ALLAH...

AMİN!.

*

* * *

*

Tercümenin Bittiği Tarih:
20 Recep 1391 - 16 Nisan 1971
Cuma günü - İstanbul
Abdülkadir AKÇİÇEK